

Stavovi mladih o ilegalnim imigrantima: sociološko istraživanje

Marinović, Silvana

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:549909>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-06**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

STAVOVI MLADIH PREMA ILEGALNIM IMIGRANTIMA

SILVANA MARINOVIĆ

SPLIT, 2021

**ODSJEK ZA SOCIOLOGIJU
JEDNOPREDMETNI STUDIJ SOCIOLOGIJE**

STAVOVI MLADIH PREMA ILEGALNIM MIGRANTIMA

Mentorica: izv.prof.dr.sc. Zorana Šuljug-Vučica

Studentica: Silvana Marinović

Split, rujan, 2021

SADRŽAJ

UVOD	1
1. MIGRACIJE.....	3
1.1 Vrste migracije	3
1.1.1 Ilegalne migracije.....	4
1.1.1.1 Ilegalni migranti	4
1.2 Masovne migracije i migracijska kriza u EU	5
1.2.1 Migracijska kriza u RH.....	7
1.3 Migracijske politike.....	7
2. DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA – STAVOVI PREMA TRAŽITELJIMA AZILA, IMIGRANTIMA.....	10
3. DRUŠTVENI UTJECAJI NA FORMIRANJE STAVOVA O ILEGALNIM MIGRANTIMA.....	12
3.1 Uloga medija u formiranju stavova o ilegalnim migrantima.....	12
3.2 Odnos osobina ličnosti, efekta okvira i stavova prema migrantima.....	14
3.3 Uloga religije u formuliranju stavova o ilegalnim migrantima	15
4. NADZOR DRŽAVNE GRANICE	17
4.1 Nadzor državne granice RH	17
4.2 Ilegalni prelasci i krijumčarenje ljudi preko državne granice	19
5. METODOLOŠKI ASPEKTI ISTRAŽIVANJA	20
6. EMPIRIJSKI ASPEKTI ISTRAŽIVANJA.....	23
6.1 Sociostrukturalna obilježja ispitanika.....	23
6.2 Stavovi i mišljenja prema ilegalnim migrantima.....	23
6.3 Iskustvo (kontakt) s ilegalnim migrantom.....	29
6.4 Društveni utjecaj na stavove prema ilegalnim migrantima (uloga medija)	30
7. ZAKLJUČAK	31
8. LITERATURA.....	32
9. METODOLOŠKA I EMPIRIJSKA ARHIVA.....	35
9.1 Tablični i grafički prikazi	35
9.2 Primjer protokola.....	50
9.3 Upitnik.....	51
Sažetak.....	57
Summary.....	58
Bilješka o autorici.....	59

UVOD

Ilegalne migracije su sve veći izazov suvremenog društva. Da bi migraciju podrazumijevali kao ilegalnu ona mora uključivati ilegalan ulazak, ilegalno boravište, te ilegalno zapošljavanje (Tapinson prema Jandal, 2004, 142). Sa ilegalnim putovanjima su u uskoj vezi društveno štetne pojave koje proizvode brojne ljudske rizike, a to je krijumčarenje ljudi. Zbog strogih i restriktivnih mjera zbog kojih je mnogima onemogućen legalan prelazak granice, migranti su često primorani pronaći druge, nelegalne načine za prelazak granice (Futo i dr., 2005, 44). Zbog toga se ilegalne migracije sve više povezuju s organiziranim kriminalomom.

Ilegalne migracije su i sve veći izazov kaznenog zakonodavstva. Pritom postoji nekoliko različitih motiva za ilegalan prelazak, a to su: želja za kriminalom ili bijeg pred zakonom, nedostatak potrebnih dokumenata, velike gužve i dugo čekanja na graničnom prijelazu. Krijumčarenje ljudi je kazneno djelo, koje uključuje skup različitih aktivnosti kako bi uspjelo. Za izvršavanje nezakonitih radnji obično se udružuje više osoba od stanodavaca, organizatora, vozača, krivotvoritelja putnih isprava i sl. Uz to je potrebno i unaprijed odrediti rute i kanale kroz koje se obavlja krijumčarenje (mjesto, pod kojim uvjetima). Mjesta koja se koriste da bi se prešlo preko granice su mjesta u brdsko-planinskim područjima, preko rijeka uz uporabu čamca i sl. (Grobenski i Jakopović, 2018, 273/274).

U prvom poglavlju ovog rada govorit ćemo o konceptu migracije. Pritom ćemo istaknuti i ključnu osobu u procesu migracije, a to je migrant. S obzirom na razloge zbog kojih napuštaju svoju zemlju naučit ćemo razlikovati ekonomskog migranta, tražitelja azila, izbjeglicu i ilegalnog migranta. Upoznat ćemo se i sa vrstama migracije koji postoje, a koje ponajprije ovise o brojnim kriterijima (dobrovoljnosti, legalnosti). Osobita će se pozornost usmjeriti na veliku migracijsku krizu koja je zahvatila EU 2015.god. kada je došlo do masovnog i nekontroliranog priljeva migranata. Ta kriza nije zaobišla ni Hrvatsku, koja se našla na tzv. Balkanskoj ruti. Ključni dio ovog rada je jedna vrsta migracije, a to je ilegalna migracija, gdje ćemo se upoznati s njenim konceptom kao i konceptom ilegalnog migranta. Saznat ćemo kome se okreću ilegalni migranti kako bi prešli granicu, da li organiziranim krijumčarima ljudi ili nekome sasvim drugome. Nadalje govorit ćemo i o migracijskoj politici, što su to ad hoc mjere, te da li uopće postoje cjeloviti planovi postupanja. Pritom ćemo istaknuti neke značajne komponente za provođenje sigurnosnih politika EU, a to su prije svega osnivanje agencija, odbora i proširivanje djelokruga rada postojećih po pitanjima nezakonitih migracija. U drugom poglavlju rada

razmatrat ćemo dosadašnja istraživanja na ovu i sličnu temu, te vidjeti što sve prema tim dosadašnjim istraživanjima utječe na stavove prema ilegalnim migrantima. U sljedećem poglavlju (trećem) razmatrat ćemo društveni utjecaj na stavove prema ilegalnim migrantima. Prvenstveno ćemo se usredotočiti na ulogu medija u formiranju tih stavova, kao i utjecaj religije na te stavove. U četvrtom poglavlju raspravljat će se o nadzoru državne granice bez koje nije moguće egzistiranje nijedne države na svijetu.

Nakon teorijskog, u metodološkom i empirijskom dijelu rada iznosi se predmet istraživanja – stavovi punoljetnih mladih prema ilegalnim migrantima na Vrgoračkom području, gdje se metodom ankete ispituju ti stavovi. Nadalje definiran je opći cilj istraživanja kojim su se nastojali ispitati stavovi mladih prema ilegalnim migrantima. Osim toga, definirani su i posebni ciljevi kojim se ispitivala povezanost između sociodemografskih obilježja i stavova mladih prema ilegalnim migrantima, te socio-političkih obilježja mladih i antiimigracijskih stavova prema ilegalnim migrantima. U ovom dijelu rada, također se nalaze postavljene i testirane hipoteze, te konceptualna shema istraživanja. Na samom kraju nalaze se zaključna razmatranja, literatura, metodološka i empirijska arhiva s korištenim protokolom, obrascem za informirani pristanak, kao i tabličnim i grafičkim prikazima rezultata te sažetak na hrvatskom i engleskom jeziku i bilješka o autorici.

1. MIGRACIJE

Migracija je proces koji uključuje preseljenje pojedinca ili grupe iz jedne zemlje ili teritorija u drugu, a sve u svrhu trajne promjene mjesta stalnog boravka. Iz tog proizlaze i elementi koji određuju migraciju, a to su: promjena prebivališta, te trajnost (Mesić, 2002). Ključne osobe u procesu migracije su migranti. Migrant je osoba koja u mjestu preseljenja ostaje godinu dana ili duže, bez obzira na razlog. Međutim upravo razlozi i načini preseljena dovode do razlikovanja migranta. Dakle, postoje:

1. ekonomski migranti – oni koji napuštaju svoju zemlju radi poboljšanja vlastitog materijalnog stanja
2. ilegalni imigranti – migranti koji nezakonito (bez važećih dokumenata) ulaze na teritorij određene države ili koji ostaju u toj državi nakon isteka vize
3. izbjeglice – migranti koje su primorane napustiti svoju zemlju iz opravdanog razloga kao što je strah od progona, ratova, sukoba
4. tražitelji azila – migranti tj. stranci koji u sigurnosnoj zemlji primitka podnose zahtjev za azil (Dragović i dr., 2016, 17/18).

U današnje suvremeno doba postoje mješoviti migracijski tokovi koji uključuju različite kategorije migranata koji napuštanjem svoje zemlje prelaze granicu odredišta sa ili bez dokumenata (Mesić, 2002, 13).

1.1 Vrste migracije

Autor Mesić razlikuje nekoliko vrsta migracija koje ovise o brojnim kriterijima. Ti kriteriji uključuju: kriterij dobrovoljnosti, motiva, prostora, vremena i legalnosti. Prema kriteriju motiva moguće je razlikovati ekonomske od neekonomskih migracija. Prema kriteriju dobrovoljnosti potrebno je razlikovati dobrovoljne od prisilnih migracija. Dobrovoljne migracije odnose se na promjene mjesta prebivališta vlastitom voljom radi osobnih razloga dok su prisilne najčešće uzrokovane strahom od progona, rata ili kršenja temeljnih ljudskih prava. Nadalje, migracije se, prema kriteriju prostora, dijele na unutarnje i vanjske. Unutarnje obuhvaćaju migracije koje se odvijaju unutar granica države, dok se vanjske odvijaju preko državnih granica. Potrebno je razlikovati i, prema kriteriju legalnosti, zakonite od nezakonitih migracija. Zakonite se odnose na prelazak granice uz važeće dokumente i dozvole, dok su nezakonite obrnute, dakle bez dokumenata i dozvole. Razlikuju se i dugoročne, sezonske i slučajne migracije prema kriteriju vremena (Mesić, 2002, 14-16).

1.1.1 Ilegalne migracije

Prema Futo i dr. ilegalne migracije označavaju ilegalan prelazak državne granice. Štoviše one su uglavnom rezultat raširenih društvenih migrantskih mreža u zemljama odredišta kao i rezultat restriktivnih regulacijskih mjera kojim se nastoje ograničiti te migracije (Futo i dr., 2005, 37). Međutim zakonska ograničenja ne mogu u potpunosti ograničiti međunarodne migracijske tokove, iz razloga što se ti tokovi ponekad preusmjeravaju u sferu nezakonitosti. Na taj način migranti su primorani pronaći druge načine kako stići u zemlju odredišta, gdje se uglavnom okreću skupinama organiziranih krijumčara ljudi (Futo i dr., 2005, 44).

U zemljama srednje i istočne Europe raspodjela ilegalnih migracijskih tokova je sve složenija. Kao odgovor na promjene zakona, strožih mjera provedbe i viznih propisa ilegalni migranti i njihovi pomagači razvijaju nove rute. Kao rezultat toga ustaljene rute ilegalne migracije postaju nejasne, te migranti često obilaze granice kako bi stigli do krajnjih odredišta. Također migranti i njihovi pomagači razvijaju i nove načine prolaska granice. Tako neki od načina za ilegalan prelazak granice uključuju i korištenja službenih cestovnih graničnih prijelaza. Kako bi se izbjegla granična kontrola ilegalni migranti se sakrivaju u vozilima koji putuju u legalnom prekograničnom prometu ili koriste krivotvorene dokumenata ili dokumente druge osobe. To je primjerice slučaj u Azerbejdžanu, Bosni i Hercegovini, Bugarskoj, Mađarskoj i Poljskoj, dok je u Hrvatskoj dominantan način ilegalnog kršenja granice prijelaz zelene granice pješice (Futo i dr., 2005, 44-46).

Prema statističkim podacima broj nezakonitih migracija na području EU se proteklo desetljeće znatno povećao. Taj broj 2015. god. je postao još i veći. Samo kroz Hrvatsku, procijenjeno je da je ušlo nekoliko milijuna nezakonitih migranta. Nepostojanje realnih kapaciteta prihvata i ne uključivanje izbjeglica i migranata u društveno-gospodarski život je dovelo do okretanja migranata nezakonitim i kaznenim djelima. Kako država nije imala u vidu jasne planove za izbjeglice i migrante došlo je i do porasta potpore radikalnim desnim strankama te jačanja otpora prema migrantima (Dragović i dr., 2016, 130).

1.1.1.1 Ilegalni migranti

Značajan broj autora, ističe Jandal, koji se bave ilegalnom migracijom ne odgovaraju na pitanje što je to točno ilegalni imigrant ili ilegalni prijelaz granice. Prema Jandalu najsveobuhvatniju definiciju dao je Tapinson koji navodi šest kategorija ilegalne imigracije, a to su:

1. legalni ulazak, legalni boravak, ali ilegalni rad
2. legalni ulazak, ali nezakonit boravak i ilegalni rad
3. legalni ulazak, nema posla nego ilegalno prebivalište
4. ilegalni ulazak, legalno boravište, ali ilegalni rad
5. legalni ulazak, nezakonit boravak i ilegalni rad
6. ilegalni ulazak, ilegalni boravak, ali bez posla (Tapinson prema Jandal, 2004, 142)

Dakle, ilegalna imigracija uključuje: ilegalni ulazak, ilegalno boravište te ilegalno zapošljavanje. Kako bi pojednostavio kategorizaciju Tapinsona Jandl tvrdi da je ilegalni imigrant stranac koji prelazi granicu neopaženo bez važećih dokumenata. Također je i osoba koja je legalno ušla u zemlju s vizom, ali je ostala nakon njezina isteka (Jandl, 2004, 143). Štoviše, s ilegalnim imigrantima često se povezuju i azilanti, odnosno osobe koje traže azil. Međutim, tu je potrebno napraviti razgraničenje između te dvije kategorije državljana. Tražitelji azila su prisilni migranti koji traže međunarodnu zaštitu. No, tražitelji azila mogu postati ilegalni imigranti ako im je odbijen izbjeglički status, a ostanu u zemlji domaćina. Međutim postoji i slučaj da dio nezakonitih migranata, koji su ujedno i ekonomski imigranti zloupotrebljavaju pravo na azil kad predaju zahtjev za azil i napuštaju mjesto prije okončanja zahtjeva (Dragović i dr., 2016, 131).

1.2 Masovne migracije i migracijska kriza u EU

Migracijska kriza, koja je zahvatila EU, započela je 2015.god. S ovo krizom došlo je do nekontroliranog i masovnog priljeva migranata, što predstavlja velike izazove s kojima se moraju suočiti zemlje u tranziciji, kao i zemlje odredišta tih migracija (Dragović i Mikac, 2017, 130). Glavni uzrok tih nekontroliranih migracija su različiti *push* i *pull* faktori. S jedne strane *push* faktori uključuju razloge zbog kojih se osobe odlučuju na napuštanje određenog područja, dok s druge strane *pull* faktori privlače migrante prema određenim zemljama ili područjima. Ratna razaranja na području Sirije i Iraka najveći su događaji koji su doveli do masovnih migracije prema Europi. Milijuni ljudi privremeno pronalaze smještaj u okolnim državama Jordana, Libanona i Turske. Međutim, otvorenim pozivom Njemačke za prihvrat velikog broja migranata, pokrenuo se masovni migracijski val prema zapadnoj Europi. Taj val je zahvatio brojne države EU, te je pokazao slabu organiziranost zemalja diljem Balkanske rute i uzrokovao brojne probleme. Tako je, primjerice, velik broj migranata na putu do Njemačke prelazio granice rušenjem ograda i bez obavljene granične kontrole. Te su slike, putem medija, obišle

svijet i pokazale da ne postoji cjeloviti planovi postupanja prema migrantima (Dragović i Mikac, 2017, 138-140).

Veliki migracijski tokovi također su i posljedica tranzicijskih procesa na Bliskom istoku i Sjevernoj Africi. U svim tim tranzicijama tzv. Arapskog proljeća u središte političkih zbivanja dopijevaju islamisti, koji su ujedno i meta progona režima. Tako, primjerice, najveći broj izbjeglica stiže upravo iz Sirije, dok je druga po broju Libija preko koje kreće prekomorski izbjeglički val na Mediteranu, koji se sastoji od skupina izbjeglica iz Podсахarske Afrike i Bliskog istoka. Prema analizi UNHCR-a (Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice) 2015.god. postoji 7 razloga za izbjeglički val prema EU, a to su: gubitak nade, povećanje siromaštva, ograničena mogućnost zaposlenja, nedovoljna pomoć i zdravstvena zaštita, prepreke da se obnovi izbjeglički status u Libanonu i Jordanu, oskudne mogućnosti za obrazovanje, te nesigurnost u zemljama u okolini Sirije (Dragović i dr. 2016, 17-22).

Migracijsku krizu osobito su obilježile pojedine države članice Europske unije, a to su:

1. Njemačka - pozvala migrante da prihvate njezinu zaštitu
2. Švedska – s obzirom na broj stanovnika u vlastitoj državi, primila je najviše migranata
3. Italija – sama se godinama nosi s velikim dnevnim priljevom migranata na svoje obale (nastavljeno i u ovoj godini kada je ruta preko Grčke zatvorena)
4. Grčka – ostavlja dojam da je malo učinila po pitanju kontrole migracijskog toka i sprječavanju ilegalnih migracija preko svog teritorija
5. Mađarska – postavila žicu prema južnim susjedima, ali tek nakon dugotrajnih pokušaja da ovo pitanje riješi na europskoj razini

Prije spomenute zemlje svojim su politikama poslužile kao primjer, bio pozitivan ili negativan, kako druge zemlje mogu pristupiti prema migrantima. Tako su zemlje na tzv. Balkanskoj ruti, među koje ubrajamo: Hrvatsku, Srbiju, Makedoniju, Austriju, Sloveniju, Grčku svaka na svoj način omogućili prolaz migrantima prema zapadnoj Europi. Tu su kako navode Dragović i Mikac (2017) uočeni brojni paradoksi koji su nastali uslijed masovnog priljeva migranta, a oni su:

1. postavljane bodljikave žice između europskih država preko noći
2. Srbija - samo dozvolila nekontrolirani prijevoz migranata do Hrvatske
3. politički i trgovinski sukob između Srbije i Hrvatske – iako je bilo jasno da migranti nisu imali namjeru ostati u tim zemljama
4. pozicija Makedonije - ta zemlja je sama pokušavala zaustaviti priljev masovnih migracija, te su države EU-a tražile od Makedonije da zaustavi migrante, pritom

zanemarujući činjenicu da su migranti u Makedoniju dolazili iz Grčke – članice EU-a (Dragović i Mikac, 2017, 134-137).

1.2.1 Migracijska kriza u RH

Migracijska kriza koja se dogodila 2015.god pogodila je i Hrvatsku. Hrvatska je u toj krizi imala ulogu tranzitne zemlje. Zbog svog geostrateškog položaja na tzv. Balkanskoj ruti predstavljala je jedno od glavnih smjerova kojim su migranti pokušali i još uvijek pokušavaju doći do zapadnih zemalja. Prema IBID-u postoji nekoliko načina ulaska i pravaca kretanja preko Republike Hrvatske prema Zapadu, a to su: 1. državljani Srbije dolaze ilegalno prelaženjem državne granice pješice u blizini graničnih prijelaza Tovarnik, Bajakovo i Ilok, 2. državljani Makedonije koriste se mjestima pogodnim za ilegalno prelaženje državne granice s BiH 3. državljani Republike Kine, Pakistana, Filipina, Egipta i drugih zemalja dolaze uz pomoć krivotvorenih putovnica preko zračne luke Pleso (Grobenski i Jakopović, 2018, 275). Razlog pronalaska Hrvatske na meti migranata uvelike se pripisuje i postavljanju bodljikave žice od strane Mađarske, kao i postupanju ostalih država balkanske rute, prema migrantima. U toj situaciji Hrvatska je sama organizirale prijevoz migranata preko svog teritorija (Dragović i dr., 2016, 130).

Prema IBID-u postoji nekoliko načina ulaska i pravaca kretanja preko Republike Hrvatske prema Zapadu, a to su: 1.državljanima Srbije dolaze ilegalno prelaženjem državne granice pješice u blizini graničnih prijelaza Tovarnik, Bajakovo i Ilok, 2. državljani Makedonije koriste se mjestima pogodnim za ilegalno prelaženje državne granice s BiH 3. državljani Republike Kine, Pakistana, Filipina, Egipta i drugih zemalja dolaze uz pomoć krivotvorenih putovnica preko zračne luke Pleso (Grobenski i Jakopović, 2018, 275).

1.3 Migracijske politike

Migracijske politike koje provode zemlje suočene s povećanim priljevom imigranata su uglavnom ad hoc mjere. One se odnose na migracijska kretanja koja su bila iznenadna, a određena zemlja na njih nije bila pripremljena. Kada se govori o migracijskoj politici unutar nje potrebno je razlikovati imigracijsku politiku od integracijske politike. Imigracijska politika regulira ulazak, boravak, zapošljavanje, povratak i deportaciju imigranata, dok integracijska politika uređuje način uključivanja imigranata u društvo (Geddes prema Čačić-Kumes, 2012, 308).

Migracijska kriza koja se dogodila 2015. god ukazala je na brojne probleme unutar EU-a. Kao glavni problem Dragović i Mikac (2017) ističu izostanak politika, normativnih akata, planova, smjernica, sposobnosti i kapaciteta potrebnih za pružanje adekvatnog odgovora na masovni priljev migranata. Iako EU izravno nije uzrokovala sukobe i sigurnosne izazove na područjima Bliskog istoka, središnje Afrike i Azije, može se smatrati sukrivcem za sigurnosno stanje na spomenutim područjima. Razlozi zbog kojeg se smatra sukrivcem su kao što smo već ranije spomenuli politika nečinjenja, te ne zastupanje glasnijeg i jasnijeg stajališta o miru, sigurnosti i stabilnosti koje promovira. Kao primjer nepostojanja zajedničkih politika prema kriznim stanjima autori navode podizanje ograda na europskim vanjskim i unutarnjim granicama (Dragović i Mikac, 2017, 133/134).

Prilikom analize politika EU-a po pitanju nezakonitih migracija Dragović i dr. (2016) ističu da schengenska pitanja potpadaju i pod nadležnost unutarnjih poslova, pravosuđa, carinske suradnje, a ne samo u nadležnost granične policije. Pod shengenskim pitanjima podrazumijeva se nadzor i kontrola granica, te povećanja rizika od nezakonitih migracija koje su rezultat neučinkovitih i nedovoljnih kontrola. Kako bi se nešto učinilo po tom pitanju potrebna je zaštita unutarnje sigurnosti prvenstveno poduzimanjem mjera na samoj državnoj crti. Također je od izuzetne važnosti da se prate politički i gospodarski procesi na čitavom prostoru Mediterana, te u neposrednom susjedstvu Hrvatske (Dragović i dr., 2016, 23-26). Danas države koje su suočene s problemom migracije često koriste pojam granične sigurnosti. Taj pojam Dragović i dr. definiraju kao „stanje na državnoj granici o kojem vode brigu sva nadležna tijela, posebno policija i carina, koje obuhvaća i poslove s namjerom onemogućavanja bilo kakvih kažnjivih radnji čije je izvršenje neposredno povezano s državnom granicom, a ujedno ima implikacije na unutarnjem i vanjskom planu, pri čemu se misli na povrede nacionalnog zakonodavstva i međunarodnog prava“ (Dragović i dr., 2016, 28).

Postoje i značajne komponente za provođenje sigurnosnih politika EU, a to su osnivanje agencija, odbora i proširivanje djelokruga rada postojećih po pitanjima nezakonitih migracija. Među najznačajnijim odborima i agencijama autori Dragović i dr. ističu:

1. Strateški odbor za migracije, granice i azil - osnovan kao dio novih radnih struktura za pripremu rasprava Vijeća EU-a o pitanjima migracija, granica i azila.
2. Frontex - agencija EU-a sa sjedištem u Varšavi, specijalizirana za koordinaciju operativne suradnje između država članica u području granične sigurnosti, te se njezin rad temelji na razmjeni podataka
3. EASO agencija – agencija osnovana sa sjedištem na Malti za pitanje azila

4. Europski policijski ured (Europol) - bavi se obavještajnom djelatnošću u području kriminalističke suradnje između država članica Unije. Cilj: unapređenje suradnje na krijumčarenje ljudi, ukradenih vozila i pitanjima migracijskih mreža (Dragović i dr., 2016, 34).

U konačnici Dragović i Mikac nude neke od brojnih načina kako je moguće unaprijediti migracijske procese u budućnosti, a neke od njih su:

1. sveobuhvatan pristup svih razvijenih zemalja koji može dati održiva rješenja, iako je činjenica da bogate zemlje ne mogu zbrinuti sve izbjeglice iz siromašnih država
2. uspostavljanje strateškog zračnog mosta za dolazak migranata, kao i za njihovo prisilno vraćanje. Na taj način migranti bi mogli legalno i bez izlaganja vlastitog života različitim opasnostima stići na svoje odredište, sukladno proceduri ulaska u određene zemlje (podnošenje zahtjeva, provjera i utvrđivanje identiteta i činjenica, odobrenje, dolazak i smještaj).
3. snažnije definiranje strateški nadnacionalnih interesa od strane čelnika Europske unije i države koje u rotacijama predsjedaju Unijom
4. suradnja sa SAD-om i Rusijom na političkom rješenju kriza
5. više ulaganja Unije u mehanizme upravljanja u krizama, preventivne aktivnosti, sustave ranog upozoravanja, ubrzavanje procese donošenja odluka, kao i spremnost za readmisiju
6. jačanje kapacitete suradnje, kao i nacionalnih resursa za izvanredna stanja (Dragović i Mikac, 2017, 149).

2. DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA – STAVOVI PREMA TRAŽITELJIMA AZILA, IMIGRANTIMA

Istraživanja koja su dosada provedena na ovu i sličnu temu su pokazala kako je velika migracijska kriza koja se dogodila 2015.god dovela u pitanje sigurnost cijele EU. Ti sigurnosni rizici prvenstveno proizlaze iz nedostatka migracijskih politika (Dragović i dr., 2016, 23). Također, istraživanja se uglavnom usredotočuju na stavove prema imigrantima nastojeći utvrditi u kojoj mjeri stanovništvo zemlje primitka percipira imigrante kao prijetnju, te društvenu distancu. Pod pojmom društvene distance podrazumijeva se do koje je mjere domaće stanovništvo spremno ostvariti bliskost s imigrantima. Dok se pod pojmom percepcije imigracijske prijetnje smatra da ona doprinosi antiimigracijskim stavovima. Ta percepcija se sastoji od 2 aspekta, a to su: realni i kulturni aspekt. Realni aspekt se odnosi na sukob oko ekonomskih resursa između imigranata i pripadnika društva primitka. Dok je kulturni (simbolički) povezan s različitim kulturnim obilježjima kao što su: norme, ponašanja i simboli kojima pripadnici društva primitka ponekad pridaju veću važnost nego osobnim interesima (Kessler i dr., 2005, 826/827). Nadalje percepcija imigracijske prijetnje, koja se mjeri skalom društvene distance, dodatno pripomaže pri procjeni razine predrasuda prema imigrantima. Da bi kontakt između skupina doveo do smanjenja predrasuda trebaju se zadovoljiti određeni uvjeti, a to su: obje skupine moraju imati ravnopravan položaj u društvu, članovi obje skupine moraju težiti zajedničkim ciljevima, potrebna je suradnja između skupina, a uz sve to je potrebna i potpora vlasti, zakona, normi i sl. (Čačić-Kumpes i dr., 2012, 311).

U istraživanju koje su provele Čačić-Kumpes i dr. nastojalo se utvrditi stupanj otvorenost/zatvorenost građana Hrvatske prema mogućem dolasku stranih radnika u Hrvatsku. Istraživanje je pokazalo kako sudionici gaje iznadprosječnu visoku razinu ksenofobičnosti, što se može pripisati nespremnosti ispitanika da prihvate dolazak stranih radnika. Ta nespremnost se pripisuje i zatvorenosti prema kulturnoj različitosti imigranata i njihovoj zemlji podrijetla. Nadalje, istraživanje je pokazalo i da postoji povezanost između percepcija ekonomske ugroženosti zbog prisutnosti imigranata i sociodemografskih obilježja. Osobe koje su starije od 70 godina, s nižim stupnjem obrazovanja i lošijega samoprocijenjenog socioekonomskog statusa u većoj mjeri su spremniji prisutnost imigranata okarakterizirati kao opasnost za svoju kulturu i običaje. Također, ispitivanje društvene distance prema stranim radnicima je pokazalo da ispitanici pokazuju snažan, otpor prema kulturno različitim stranim radnicima. Kako autorice tvrde, ono što je potrebno je da se prihvati shvaćanje integracije imigranata kao dvosmjernoga

procesa. Taj dvosmjerni proces označava postojanje obostrane otvorenosti prema promjenama, kako od strane imigranata, tako i od domaćeg stanovništva (Čačić-Kumpes, 2012, 322-330).

U istraživanju koje su provele Županić-Iljić i dr. ispitani su stavovi studenata Zagrebačkog sveučilišta prema azilantima. Istraživanjem je utvrđeno da su negativni stavovi prema tražiteljima azila vezani uz percepciju društvene i kulturne prijetnje, te uz percepciju zdravstveno ekonomske prijetnje. To su ujedno i bile zavisne varijable u istraživanju, dok su kao nezavisne uzete odabrane sociodemografske, sociokulturne i kontekstualne varijable. Rezultati su pokazali da azilante kao društvenu i kulturnu prijetnju u većoj mjeri doživljavaju studenti tehničkih znanosti, politički desno orijentirani, koji su vjernici, te imaju jednog ili više prijatelja stranca u RH, dok azilante kao zdravstveno ekonomsku prijetnju u većoj mjeri doživljavaju samo oni koji studiraju tehničke ili prirodne znanosti (Župarić-Iljić i dr., 2013, 53)

3. DRUŠTVENI UTJECAJI NA FORMIRANJE STAVOVA O ILEGALNIM MIGRANTIMA

3.1 Uloga medija u formiranju stavova o ilegalnim migrantima

Mediji informiraju opću javnost o zbivanjima koja se događaju u vezi s migrantima, tražiteljima azila i sl. S obzirom na to nemoguće je zanemariti njihovu ulogu i utjecaj na formiranje stavova pojedinaca prema migrantima. Pregledom postojeće literature o medijskoj pokrivenosti migracijske politike u Austriji i Kanadi, Bagarić i dr. navode brojne autore koji tvrde da postoje 4 glavna okvira medijskog diskursa unutar kojih se tražitelji azila prezentiraju na različite načine. Načini na koje ih se prezentira je kao: lažne izbjeglice, sigurnosnu ugrozu, nezakonite migrante, te zdravstvenu prijetnju zajednici (Bagarić i Mandić, 2019, 2423-2425). Također, pregledom literature, utvrđeno je i jedno istraživanje koje je analiziralo način izvještavanja nekih hrvatskih medija o imigrantima. To je istraživanje provedeno 2015.god. U istraživanju se analizirao tekst po principu pronalaska zadanih ključnih riječi, pozitivne odnosno negativne konotacije u priložima Večernjeg i Jutarnjeg lista. Istraživanjem je utvrđeno da su najčešće korištene negativne ključne riječi bile „terorizam“ i „napad“, dok su najčešće korištene pozitivne riječi bile „pomoć“ i „obitelj“. Pri tome je istaknuta jedna zanimljiva činjenica, a to je da se od ukupno 236 analiziranih priloga u niti jednom ne pojavljuje riječ „empatija“. Sukladno tome, Razum je zaključila kako se u najvećem broju slučajeva imigrante vezuje uz terorizam, čime ih se diskriminira, te u javnosti potiče strah od terorizma (Razum prema Bagarić i Mandić, 2019, 2426). Temeljem svega navedenog Bagarić i Mandić (2019) u svom pilot istraživanju o medijskoj prezentaciji migranta su postavili nekoliko glavnih istraživačkih pitanja, a ona su glasila:

1. kako su portretirani migranti u hrvatskom medijskom prostoru?
2. razlikuju li se najčitaniji hrvatski news portali u prezentaciji migranata u odnosu na varijable: izvori, teme, okviri, vrijednosna orijentacija, stil, ton
3. razlikuju li se mainstream i alternativni mediji u prikazu i prezentaciji odabranih incidenata s migrantima (Bagarić i Mandić, 2019, 2427).

Istraživanje je provedenom metodom analize sadržaja na uzorku od 102 online članaka objavljenih u 11 news portala. Odabrano je 5 najčitanijih hrvatskih new portala i 2 vodeća portala iz svake od susjednih zemalja u blizini čijih granica se dogodio analizirani incident (RS i BiH), te 2 alternativna pružatelja medijskog sadržaja. U konačnici iz analize su izuzeti portali BiH. Istraživanje se temeljilo na dva tragična incidenta stradavanja djece migranata na tzv.

balkanskoj ruti. Prvi incident se dogodio 2017. god., te je uključivao pogibiju šestogodišnje afganistanske djevojčice Madine Hossaini u naletu vlaka kod Srbije, u blizini granične crte s RH. Drugi se incident dogodio 2018.god, gdje je hrvatska granična policija upotrijebila vatreno oružja kako bi se spriječila bijeg krijumčara ljudi. Taj incident se dogodio kod mjesta Donji Srb (RH), gdje je došlo do ranjavanja dvoje dvanaestogodišnje djece. Ta djeca su se nalazila u kombiju s ostalih 27 krijumčarenih migranata. Bagarić i Mandić su kao razlog odabira ova dva navedena događaja naveli to što su ovi događaji imali veliki medijski odjek u RH, a i šire. Istraživanjem je utvrđeno kako je prvi incident zauzeo znatno više medijskog prostora negoli drugi. Kod prvog incidenta su glasovi migranata bili zastupljeni u podjednakom omjeru kao i službeni izvori, dok su se analizom drugog incidenta uočili prevladavajući glasovi službenih izvora, službenih osoba u odnosu na glasove interesnih skupina i zagovaratelja (migranata). Također je i utvrđeno da u pogledu oba incidenta u medijskom prostoru prevladavaju fotografije koje prikazuju migrante kao žrtve, prepuštene na milost i nemilost policijskom stroju u službi brutalne europske politike zatvorenih granica i postavljanju žilet žice. Međutim, ono što se učinilo zanimljivim Bagariću i Mandiću u brojnim analiziranim tekstovima je sugeriranje na moguća rješenja u smislu neopozivog popuštanja politike sprječavanja ilegalnih migracija (Bagarić i Mandić, 2019, 2428-2433).

Ovisno o događaju koji su pokrivali najčitaniji hrvatski new portali rezultati su pokazali i razlike u odnosu na varijable: stil i vrijednosna orijentacija. Kako ističu Bagarić i Mandić vezano za slučaj propucavanja kombija u sadržaju članka prevladava profesionalan, informativan i neutralan stil. Nasuprot tome, kod Madinog incidenta prevladavaju izražene negativne vrijednosti i dominantan ton diskursa koji agresivno optužuje policijske službenike (hrvatske granične policije), a potom i europske institucije za nezakonito i nehumano postupanje. Pritom su službenici samo ti koji legitimno izvršavaju svoje zadaće. U konačnici analizom su izlučeni i dominantni okviri a to su: opasno je biti nezakoniti migrant, migranti su žrtve, odgovornost, ljudsko lice i sukobi/konflikti. Prema navedenom Bagarić i Mandić ističu da dominantni diskursi predstavljaju potpunu suprotnost obilježjima medijske prezentacije koja proizlazi iz problemskog okvira rada. Pritom su mediji zaboravili da se očuvanje i suzbijanje kršenja ljudskih prava proteže i na hrvatske granične policajce, a ne samo borbu za prava migranata. Dakle, sve dok se u hrvatskom medijskom i egzistencijalnom okruženju ne zastupaju podjednako prava i jednih i drugih u medijima neće postojati ni objektivnost, kritična misao, istina, kao ni ostale moralne dimenzije (Bagarić i Mandić, 2019, 2434-2443).

3.2 Odnos osobina ličnosti, efekta okvira i stavova prema migrantima

U skupinu migranata spadaju tražitelji azila, izbjeglice, ekonomski, te nezakoniti migranti. Izbjeglice se u medijima u većini slučajeva prikazuje kao ljudi kojima je potrebna pomoć i podrška. Kao razlog tomu autori navode da su izbjeglice dio moralne kategorije, pri čemu drugi ljudi imaju etičku dužnost pomoći im. Za razliku od njih ilegalni i ekonomski migranti, te lažni tražitelji azila prikazani su kao nemoralni ljudi nedostojni podrške, jer na nepošten način pokušavaju doći do cilja. U slučaju da ih se prikaže kao žrtve, oni su ti koji impliciraju teret stanovništvu (Kalebić-Maglica i dr., 2018, 495/496). Kako tvrde Tversky i dr. jedan od najvažnijih aspekata oblikovanja stava prema nekoj temi je način na koji je taj problem uopće postavljen. S obzirom da efekt okvira ovisi o jeziku, kontekstu i izvoru prezentacije, naša percepcija i tretman sadržaja su necjeloviti, te ovisni o informacijama. Kao primjer tu se navodi utopljeni sirijski dječak (Tversky i dr. prema Kalebić-Maglica i dr., 2018, 497).

Kalebić-Maglic i dr. u svom istraživanju su ispitivali utjecaj izloženosti raznim oblicima novinskih članaka na stavove sudionika. Također se nastojalo ispitati predviđaju li osobine ličnosti, desničarska autoritarnost, spol i religioznost stavove prema migrantima. Uz to su ispitani i efekti osobina ličnosti, desničarske autoritarnosti, religioznosti i spola u odnosu između valencije članka i stavova prema migrantima. U istraživanju je sudjelovalo 102 učenika četvrtog razreda gimnazije u Karlovcu. Istraživanje je pokazalo da majke i očevi sudionika u najvećoj mjeri imaju srednju stručnu spremu, te da je većina ispitanika nereligiozna. Kao mjerni instrumenti u istraživanju korištene su: skala desničarske autoritarnosti, petofaktorski upitnik ličnosti (ekstraverzija, neuroticizam, ugodnost, savjesnost i otvorenost za iskustva), skala stavova prema tražiteljima azila. Istraživanje se koristilo člancem jutarnjeg lista na temu migrantske krize. Taj je članak bio variran na 3 načina, a to su: pozitivna, negativna i neutralna verzija. Pozitivna verzija članka se odnosila na sliku policajca koji drži dijete u ruci, čime se cilja na suosjećanje. Iz tog se razloga rabila i riječ „izbjeglica“. Uz to je i naslov članka prikazan u izvornom obliku, gdje pokazuje "humano lice Hrvatske", kao što su izmijenjene i izjave u tekstu na način da pokazuju samo pozitivnu stranu. Negativna verzija članka pokazuje sliku nereda i sukoba policije s migrantima. Naslov ukazuje na "ilegalne migrante", jer ne postoje precizni podaci tko su ti migranti, odakle dolaze, a uz to i ilegalno prelaze granice. Izjave u tekstu su promijenjene na način da pokazuju da postupak ima samo negativnu stranu. Dok je neutralna verzija članka prikazana sa 3 izmjene: 1. slika je prikazivala samo policajca s neutralnim izrazom lica, 2. u tekstu je "izbjeglica" bio zamijenjena riječju "migrant", 3. naslov nije sadržavao vrednovanje postupka Hrvatske, neko je naznačeno samo da je Hrvatska

drugačije postupila. Istraživanjem je utvrđeno da su varijable ličnosti, spola, religioznosti dobri prediktori stavova prema migrantima (odnosno percipirane kulturne, društvene prijetnje). Ugodnije (društvenu prijetnju) i otvorenije osobe (kulturnu prijetnju) u manjoj mjeri percipiraju migrante kao prijetnju, dok se autoritarnost pokazala kao najsnažniji prediktor percepcije. Autoritarne osobe zbog svog gledanja na svijet kao opasnoga mjesta i negativnih stavova prema pojedincima koji krše norme, migrante vide kao društvenu, kulturnu i zdravstveno-ekonomsku prijetnju. Što se tiče spola muškarci u znatno većoj mjeri imaju negativnije stavove prema migrantima. Istraživanjem je potvrđeno da religioznost i autoritarnost moderiraju i odnos između valencije članka i percepcije kulturne prijetnje. Sudionici koji su bili izloženi negativno oblikovanom članku imaju veću percepciju društvene, kulturne i zdravstveno-ekonomske prijetnje u odnosu na procjenu. Religioznije osobe sklonije su izraziti negativnije stavove prema migrantima. No, dobiveno je i da su religioznije osobe ipak podložnije pozitivnim sadržajima koji su im prezentirani, a koji naglašavaju humano postupanje prema žrtvama. Što se autoritarnosti tiče, dobiveni rezultati pokazuju da visoko autoritarne osobe nisu osjetljive na negativno oblikovan članak, što se objašnjava njihovom visokom percepcijom migranata kao kulturne prijetnje (Kalebić- Maglica i dr., 2017, 499-512).

3.3 Uloga religije u formuliranju stavova o ilegalnim migrantima

Uloga religije u društvenim učincima imigracije očituje se izdvajanjem 3 čimbenika, a to su: razlike u religijskom porijeklu imigranata između dva dijela svijeta, religioznost domaćega stanovništva i institucionalni okvir (Foner i dr. prema Kumpes , 2018, 279/280). Prema izvještaju istraživačkog centra Pew mnogi Europljani doživljavaju izbjeglice kao prijetnju (terorizam, kriminal). Pritom navode da migranti uglavnom dolaze iz dominantno islamskih zemalja, te zadržavajući svoju kulturno-religijsku posebnost ne žele prihvatiti stil života i običaje u zemlji primitka (Wike i dr. prema Kumpes, 2018, 280).

U kontekstu suvremenih migracijskih kretanja odnos između simboličkih i društvenih granica prema imigrantima se gleda kao odnos individualnih stavova prema migrantima i posljedica tih stavova, koje su vidljive u nedostojnim uvjetima života u izbjegličkim naseljima na granicama, ograđivanju državnih granica žilet-žicom, oblikovane u imigracijskim politikama i sl. Pri tome religija je važna kao simbolička granica, imajući u vidu da se radi o dominantno kršćanskoj i dominantno islamskoj zemlji iz koje dolaze odnosno u koju odlaze migranti. Prema tome, stajalište religije kao simboličke varira od društva do društva, dok je hrvatsko društvo dobar primjer (Bail prema Kumpes, 2018, 283/284). U povijesti Hrvatske etnička diferencijacija je počivala na religiji kao kulturnoj simboličkoj granici. Iz tog proizlazi da je

Hrvatska u odnosu na većinu zemalja EU-a specifična iz razloga što muslimani (treća najbrojnija religijska skupina), u Hrvatskoj predstavljaju autohtono manjinsko stanovništvo. Nasuprot tome u brojnim drugim europskim zemljama njihov udio u ukupnome stanovništvu je posljedica suvremenih migracija iz bivših kolonija i drugih kontinenata (Kumpes, 2018, 285).

Prema istraživanju koje je provela Kumpes ispitivano je jesu li dimenzije religioznosti (religijska pripadnost, konfesionalna samoidentifikacija i religijska praksa) dobri prediktori stavova hrvatskih građana prema imigrantima i koje su to dimenzije. Rezultati istraživanja su pokazali da postoji statistički značajna povezanost između religijske samoidentifikacije (kao stupnja religioznosti ispitanika) i stavova prema stranim radnicima. Osobe koje su se samoidentificirali kao religiozne (uvjereni vjernici) nisu spremni ostvariti bliske odnose sa potencijalnim stranim radnicima (posjetitelj u mojoj zemlji, izbaciti iz zemlje), u odnosu na one koji su nereligiozni. Uočena je i statistički značajna povezanost između religijske prakse ispitanika i izražene društvene distance prema stranim radnicima. Oni koji nikada ne pohađaju crkvu (čak njih 66,9%) prihvatilo bi najbliskije odnose s imigrantskim radnicima. Također utvrđena je povezanost između konfesionalne samoidentifikacije ispitanika i izražene društvene distance prema stranim radnicima. Oni kojoj ne pripadaju ni jednoj religiji, čak njih 69, 1% bi prihvatilo najbliskije odnose (bračni odnosi, osobni prijatelj) s imigrantskim radnicima. Istraživanjem je utvrđena i statistički značajna razlike u prosječnoj društvenoj distanci prema stranim radnicima u sve tri dimenzije religioznosti. Također sve tri dimenzije bolje predviđaju sociokulturnu, u odnosu na socioekonomsku prijetnju, a rezultati su slično kao i na skali društvene distance, te tako primjerice pokazuju da su konfesionalno identificirani skloniji strane radnike percipirati kao prijetnju i dr. U konačnici u regresijskoj analizi koju je provela Kumpes utvrđeno je da oni koji imaju stav da su religijsko i nacionalno usko povezani (samo katolici mogu biti pravi Hrvati i sl.) skloniji su izraziti i veću društvenu distancu prema stranim radnicima. Kao što je slučaj s društvenom distancom prema nekatolicima. Dakle, sve su tri dimenzije religioznosti dobri prediktori imigrantskih stavova prema stranim radnicima. Oni koji su se identificirali kao religiozni, koji odlaze u crkvu, te su podjednako katolici i pripadnici drugih vjerskih skupina pokazali su znatno višu društvenu distancu prema potencijalnim stranim radnicima, u odnosu na one koji to nisu (ne prakticiraju vjeru, nereligiozni su i nemaju konfesionalnu pripadnost) (Kumpes, 2018, 289-309).

4. NADZOR DRŽAVNE GRANICE

Grobenski i Jakopović tvrde da bez nadzora granice nije moguće egzistiranje nijedne države na svijetu. Iz tog razloga država je ta koja treba voditi računa o svojim granicama tj. o opasnostima koje naviru iz svojevrsnoga okruženja te iste države. Nadzor državne granice RH izrazito je bitan zbog njenog geostrateškoga položaja. Dakle, granice RH ujedno su i vanjske granice Europske unije u kojoj postoji sustav načelnoga neometanoga prelaženja državnih granica. No, ono što se tu sad postavlja kao pitanje je što uopće podrazumijevamo pod pojmom granice? Kako tvrde Grobenski i Jakopović danas pojam granice, kao i prije, ima raznovrsna simbolička značenja. One na taj način predstavljaju razlike između dviju ili više kultura, narodnosti ili političkih sustava. Ujedno pitanje državne granice je i pitanje međunarodnih prava (Grobenski i Jakopović, 2018, 261-263). Prema toj teoriji međunarodnoga prava državna granica se definira se kao „crtu do koje se proteže državno područje ili kao plohu koja presijeca graničnom crtom zračni prostor, površinu zemlje i podzemlje između susjednih zemalja“ (Andrassy prema Grobenski i Jakopović, 2018, 263).

Postoje razne podjele granica, međutim glavna podjela koju ujedno proklamira i EU je na unutarnje i vanjske. Vanjske granice su granice s trećim državama, dok se unutarnje granice prelaze bez provođenja granične kontrole osobe, neovisno o državljanstvu (Staničić prema Grobenski i Jakopović, 2018, 264). S obzirom na to da je omogućena sloboda kretanja na unutarnjim granicama, postavlja se pitanje da li postoji mogućnost uvođenja granični kontrola nad tim granicama. Uvođenje graničnih kontrola moguće je pod određenim uvjetima, a to su: postojanje ozbiljne prijetnje javnom poretku ili unutarnjoj sigurnosti u nekoj državi članici. Ta kontrola se uvodi privremeno u trajanju od najviše 30 dana ili duže. Generalno gledano prema podacima iz IBID-a najdulje trajanje razdoblja, uz sva produljenja, tijekom kojeg se granična kontrola ponovno uvodi na unutarnjim granicama ne smije biti duže od šest mjeseci. Međutim, država članica ima dužnost obavijestiti ostale države članice i Europsku komisiju o razlozima ponovnog uvođenja granične kontrole. Dok, Europska komisija to prosljeđuje Europskom parlamentu ili Vijeću (Grobenski i Jakopović, 2018, 265).

4.1 Nadzor državne granice RH

Republika Hrvatska zbog svog položaja posebnu pozornost treba posvetiti svojim granicama. Nadzor državne granice se odnosi na kontrolu prelaska i zaštitu državne granice. Razlozi zbog kojih se obavlja nadzor su: 1. radi osiguranja nepovredivosti državne granice 2.

zaštite života i zdravlja ljudi 3. sprječavanja i otkrivanja kaznenih djela i prekršaja 4. sprječavanje nezakonitih migracija i 5. sprječavanja i otkrivanja drugih opasnosti za javnu sigurnost, pravni poredak i nacionalnu sigurnost (Grobenski i Jakopović, 2018, 267/268). Domaći pravni okviri koji su mjerodavni za uređenje granice su: Zakon o nadzoru državne granice (u nadležnosti Ministarstva unutarnjih poslova), Zakon o strancima, Zakon o policiji i Zakon o policijskim poslovima i ovlastima (Staničić prema Grobenski i Jakopović, 2018, 268). Prema Zakonu o nadzoru državne granice poslove nadzora granica obavlja granična policija. Granična policija obavlja te poslove onda kada Ministarstvo ili predsjednik Vlade Republike Hrvatske to ocijene potrebnim zbog sigurnosnih razloga. Također, snage Republike Hrvatske mogu pružiti potporu u zaštiti državne granice na način propisanim zakonom kojim se uređuje obrana Republike Hrvatske. U omogućavanja i obavljanju nadzora državne granice granična policija dužna je koristiti i tehnička sredstva, službene pse, te postavljati zapreke s kojima se onemogućava nezakonito prelaženje državne granice. Pritom dužnost imaju i vlasnici ili posjednici zemljišta koji trebaju omogućiti slobodan prolaz za neometano obavljanje poslova nadzora državne granice (Ivanda prema Grobenski i Jakopović, 2018, 268/269). Granični prijelaz se definira kao „mjesto određeno za prelaženje državne granice“ (Grobenski i Jakopović, 2018, 269). Ono može biti otvoreno za obavljanje međunarodnog, međudržavnog i pograničnog prometa. dok se granična kontrola sastoji u provjeri osoba (identitet), putnih isprava, prometnih sredstava koje prelaze državnu granicu. Takva kontrola, a osobito ispravnosti putnih isprava predstavlja kvalitetan temelj za međusobnu suradnju dviju ili više država, te predstavlja sigurnosni, međunarodni obrambeni stup kriminalnim osobama. U RH se provodi sustavna kontrola osoba koji prelaze granicu i to na ulazu i na izlazu na unutarnjoj (kopnena granici prema Sloveniji i Mađarskoj) i vanjskoj (kopnena granica prema Srbiji, Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori) granici (Grobenski i Jakopović, 2018, 269-272).

U zaštiti državne granice izrazito važnu ulogu imaju tijela i sustavi EU, kao što je FRONTEX i Schengenski informacijski sustav. Schengenski informacijski sustav (SIS) služi kao „pomoć u održavanje unutarnje sigurnosti u državama članicama schengenskog prostora u nedostatku unutarnjih graničnih kontrola. Na taj način se omogućuje policiji, tijelima za migracije, pravosudnim tijelima da unose i čitaju upozorenja o nestalim osobama, o osobama povezanim s kaznenim djelima, te s državljanima država izvan EU-a koji ne smiju ući u schengenski prostor (Grobenski i Jakopović, 2018, 278).

4.2 Ilegalni prelasci i krijumčarenje ljudi preko državne granice

Grobenski i Jakopović tvrde (2018) da s povećanjem broja migracija dolazi i do povećanja broja ilegalnih prelazaka kako unutar same EU, tako i iz trećih zemalja u države EU-a (Grobenski i Jakopović, 2018, 273). Međutim, danas u vrijeme borbe (EU-a) s migracijskom krizom veći je broj onih koji dolaze iz trećih zemalja. Pritom, se navodi nekoliko različitih motiva za ilegalan prelazak, a to su: želja za kriminalom ili bijeg pred zakonom, nedostatak potrebnih dokumenata, velike gužve i dugo čekanja na graničnom prijelazu. Odgovor na te izazove bio je uvođenje tzv. „mjera usklađenja, na koje su se obvezale sve članice schengenskih sporazuma kao kompenzacija uklanjanju kontrola na unutarnjim granicama (Ivanda prema Grobenski i Jakopović, 2018, 273/274).

Krijumčarenje ljudi se smatra kaznenim djelom, koje uključuje skup različitih aktivnosti kako bi ono uspjelo. Jedan od oblika krijumčarenja, koje je uvjetovano gospodarskim i političkim prilikama, je međunarodno krijumčarenje ljudi preko državne granice (povezano i s organiziranim međunarodnim kriminalom. Za izvršavanje nezakonitih radnji (potkupljivanje policajaca, ucjene i dr.) obično se udružuje više osoba od stanodavaca, organizatora, vozača, krivotvoritelja putnih isprava i sl. (Ivanda prema Grobenski i Jakopović, 2018, 274). Uz to je potrebno i unaprijed odrediti rute i kanale kroz koje se obavlja krijumčarenje (mjesto, pod kojim uvjetima). Mjesta koja se koriste da bi se prešlo preko granice su mjesta na državnoj granici izvan graničnih prijelaza, a to su: mjesta u brdsko-planinskim područjima, preko rijeka uz uporabu čamca i sl. (Grobenski i Jakopović, 2018, 274).

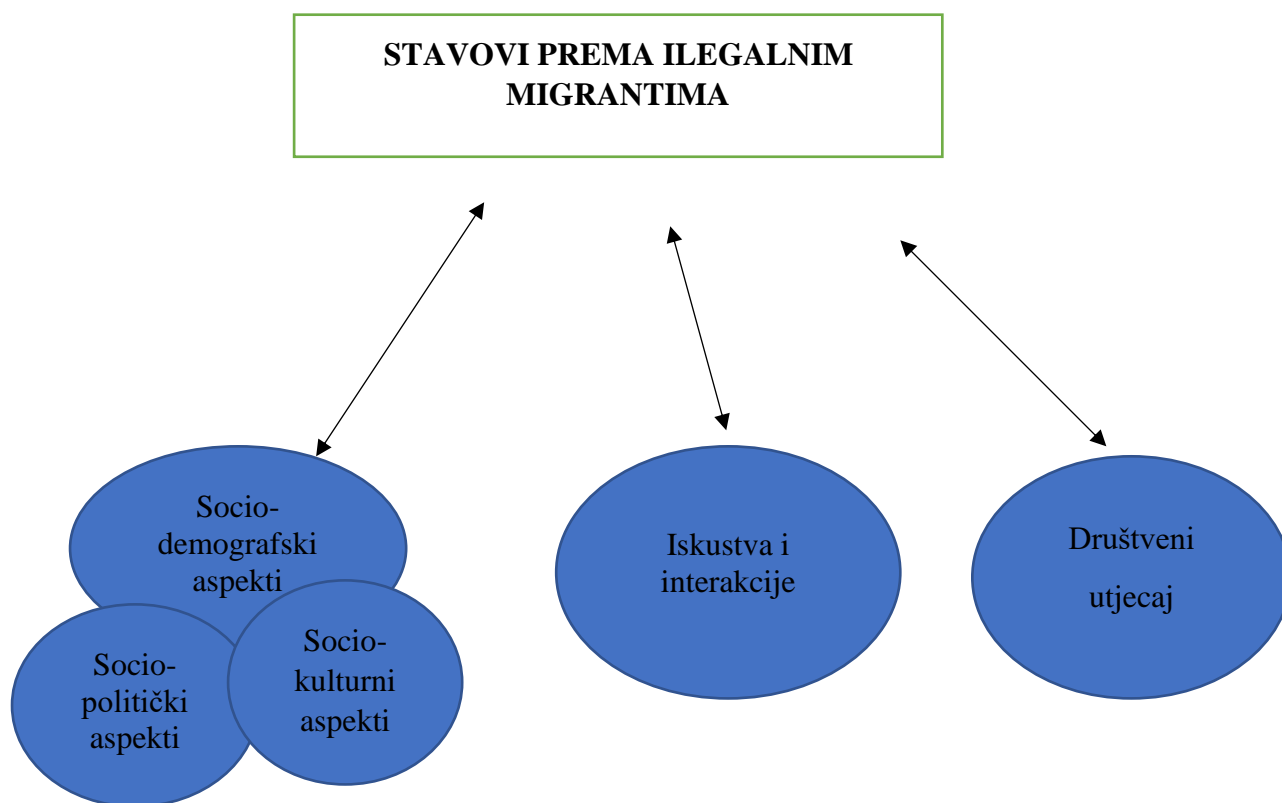
5. METODOLOŠKI ASPEKTI ISTRAŽIVANJA

Ilegalne migracije nisu nova pojava. One se događaju već desetljećima, no tek s migrantskom krizom iz 2015.g. njihovo je pitanje isplivalo na površinu. Val migranata iz 2015. natjerao je države članice EU da se pozabave problemima migracije, posebno ilegalne migracije. Nedostatak zakonskih i pravnih akata na razini država doveo je do mnogih problema s prihvatom migranata. Pregledom dostupne literature ustvrdili smo kako se kao najveći problem ističe nedostatak konkretne migrantske politike na razini Europske Unije (Dragović i dr., 2016). Istraživanja koja se bave migrantima (Čačić-Kumpes i dr., Županić-Iljić i dr.) se uglavnom osvrću upravo na stavove prema migrantima u pojedinim europskim zemljama te postotak u kojem je stanovništvo spremno na prihvati migranata. Samo pojedina istraživanja (Kumpes, Kaleb-Maglica i dr.) gledaju i razloge iza tih stavova, odnosno utjecaj religijskih, političkih i drugih uvjerenja na stavove prema migrantima. Istraživanja koje su proveli Bagarić i Mandić se bavi i utjecajem medija na stavove prema ilegalnim migrantima te načinom na koji ih sami mediji prezentiraju (Bagarić i Mandić, 2019.). Dakle, kao glavni problem se istice nedostatak jedne zajedničke politike prema migrantima na razini EU. Zahvaljujući nedostatku iste, države članice su bile prisiljene same izabrati svoju politiku. Dok su se neke države odlučile na prihvati migranata te politiku otvorenih vrata neke druge su se ogradile bodljikavom žicom te zatvorile svoje granice za migrante. Sve navedeno nas je potaklo da se u ovom završnom radu osvrnemo upravo na stavove prema ilegalnim migrantima te na različita uvjerenja koja leže iza tih stavova na području koje je granično i gdje su se sudionici istraživanja imali priliku susresti ili iz "prve ruke" čuti o ilegalnim migrantima.

Predmet istraživanja ovog rada bio je ispitati stavove punoljetnih mladih prema ilegalnim migrantima na Vrgoračkom području. Konceptualna shema istraživanja prikazuje odnos istraživački varijabli i njihovih indikatora (Vidi sliku 1). U istraživanju je korištena metoda online ankete. Istraživanja koja se provode putem online ankete sve su prisutnija u društvenim znanostima. Mnogobrojna istraživanja koriste se ovom metodom kako bi ispitivali različite stavove i mišljenja o određenoj temi. Pritom je važno istaknuti i neke od prednosti online anketiranja, a to su: niži troškovi, objedinjeni i jednostavniji postupci prikupljanja, unošenja, kontrole i ispravljanja podataka čime dolazi do poboljšanja kvaliteta postupka obrade tih podataka (Dumičić i dr., 2009, 116). Još neke od značajnijih prednosti tog istraživanja su: brzina, lakoća kojom se može doći do velikog broja ispitanika, provođenje istraživanja s više ispitanika istovremeno i sl. (Maliković, 2015, 65). Ovo istraživanje je upravo provedeno tom metodom u 6 mj. 2021. god. na prigodnom uzorku od 203 ispitanika, stanovnika grada Vrgorca

i njegove okolice. Ispitanici su bili u dobi od 18 do 29. god. Upitnik se sastojao od nekoliko setova pitanja. Prvi pet pitanja odnosilo se na demografska pitanja. Drugi set pitanja odnosio se na stavova i mišljenja o ilegalnim migrantima, migracijskoj krizi, gdje smo ispitivali povjerenje u strance, predrasude o strancima, mišljenje o ponašanju ilegalnih migranata i sl. Nadalje, u trećem setu su pitanja koja se vežu za osobna iskustva s migrantima. Zadnji dio upitnika odnosio se na društveni utjecaj na stavove prema ilegalnim migrantima gdje smo ispitivali postupanje policije prema ilegalnim migrantima, interakciju drugih s ilegalnim migrantima. Upitnik je postavljen na Google Forms u 6 mjesecu 2021. god. te se sastojao od 20 pitanja, a prosječno vrijeme ispunjavanja iznosilo je 10 min. Također, upitnik je distribuiran putem društvenih mreža. Glavni cilj istraživanja bio je utvrditi stavove mladih prema ilegalnim imigrantima na području grada Vrgorca i njegove okolice. Sukladno s glavnim ciljem, utvrđeni su i posebni ciljevi istraživanja, a to su: utvrditi povezanost između sociodemografskih obilježja i stavova mladih prema ilegalnim migrantima, utvrditi povezanost religijske samoidentifikacije i antiimigracijskih stavova prema ilegalnim migrantima, te utvrditi povezanost socio-političkih obilježja i antiimigracijskih stavova prema ilegalnim migrantima. Nadalje, postavljene su sljedeće istraživačke hipoteze: stavovi mladih prema ilegalnim migrantima razlikovat će se s obzirom na spol **[H1]**; mladi koji su obrazovaniji imaju pozitivnije stavove prema ilegalnim migrantima **[H2]**; postoji statistički značajna razlika između mladi koji se samoindentificiraju kao religiozni i negativnog stava prema ilegalnim imigrantima **[H3]**; postoji statistički značajna razlika između mladi koji su desno orijentirani i negativnog stav prema ilegalnim imigrantima **[H4]**; postoji statistički značajna razlika između mladih koji se informiraju o migracijskoj krizi putem medija i negativnog stava prema ilegalnim imigrantima **[H5]**.

Slika 1. Konceptualna shema predmeta istraživanja

Varijable	Metodološka razina	Pitanja u upitniku	Indikatori
strukturalna obilježja	individualna	1-5,6-8,9-10,11	sociodemografska (spol, dob, stupanj obrazovanja ispitanika i roditelja, mjesto stanovanja, religijska samoidentifikacija) socioekonomska (tip kućanstva, osobni prihodi i prihodi kućanstva) socio-politička (politička orijentacija)
stavovi i mišljenja	grupna	16,18,21-22	povjerenje u strance, predrasude o strancima, mišljenja o ponašanju ilegalnih imigranata, stavovi prema migrantima, migranti kao kulturna prijetnja (vrijednostima, identitetu, normama), mišljenja o ljudskoj sigurnosti (gubitak života, uništenje imovine)
iskustva	grupna	17	Susreti s migrantima, strah od migranata
društveni utjecaj	grupna	12-15,19-20	uloga medija, postupanje policije prema ilegalnim imigrantima, interakcije drugih (okoline) s ilegalnim migrantima

6. EMPIRIJSKI ASPEKTI ISTRAŽIVANJA

6.1 Sociostrukturalna obilježja ispitanika

U ovom istraživanju sudjelovalo je ukupno 203 ispitanika od čega je bilo 65,62 % žena te 34,48 % muškaraca. U dobnoj kategoriji od 18-24 godine bilo je 71,43 % ispitanika dok je u dobnoj kategoriji od 25-29 godina bilo 28,57 % ispitanika. Najviše ispitanika je iz Vrgorca, čak njih 77,3 %. Što se tiče stupnja obrazovanja, 64,04 % ispitanika je završilo srednju školu nakon čega slijedi preddiplomski studij kojeg je završilo 22,66 % ispitanika dok je najmanje ispitanika u kategoriji završene osnovne škole, 0,99 %. Roditelji ispitanika u najvećem postotku kao najviši stupanj obrazovanja imaju srednju školu (majke 70,44 %, očevi 67,98 %). Nadalje kao glavni izvor prihoda ispitanici su naveli posao (53,47 %), nakon toga džeparac od roditelja (30,69 %) te stipendiju (13,37 %). Pritom se ukupni mjesečni prihodi kućanstva za većinu ispitanika kreću u iznosu od 4001-8000 kuna (38,92 %) dok najmanji postotak ispitanika ima ukupne prihode kućanstva od 16001-20000 kuna (2,96 %).

Većina ispitanika živi sa roditeljima (48,28 %) dok najmanji postotak živi samo (8,37 %). Što se tiče religioznosti istraživanjem je utvrđeno kako više od polovice ispitanika se smatra religioznim i prihvaćaju sve aspekte svoje vjere (55,67 %) dok je onih koji su religiozni, ali ne prihvaćaju sve aspekte svoje vjere 29,56 %. Najmanje je ispitanika koji nisu religiozni i protivnici su religije (0,99 %). Čak 57,14 % ispitanika u ovom istraživanju je apolitično dok od političkih pristaša najveći postotak zauzimaju ispitanici orijentirani desno (28,08 %).

6.2 Stavovi i mišljenja prema ilegalnim migrantima

U ovom istraživanju ispitivali smo stavove i mišljenja mladih o ilegalnim migrantima, postupanju policije i djelovanju EU-a. Više od polovice sudionika (54,2%) živi u kraju u kojem se često pojavljuju ilegalni imigranti. 44,3% sudionika osjeća strah kad vide ilegalnog imigranta, dok njih 32,5% iskazuje kako ilegalni imigranti nanose njihovim susjedima velike materijalne štete. Ipak, velika većina sudionika nije prisustvovala situaciji u kojoj je ilegalni imigrant bio agresivan prema nekome (87,7%). Na većini tvrdnji koje mjere stavove mladih prema ilegalnim imigrantima sudionici se najčešće niti slažu niti ne slažu s njima. Sudionici se najviše slažu s tvrdnjom „*Ilegalni migranti predstavljaju prijetnju sigurnosti građana*“ i tvrdnjom „Nužno je osigurati kampove za ilegalne migrante. Većina mladih kao i po pitanju stavova prema ilegalnim imigrantima nema izgrađeno mišljenje i kada je riječ o policijskom postupanju prema istima, pa je tako na svim tvrdnjama vezanim uz policijsko postupanje

odgovor „niti se slažem niti se ne slažem“ najzastupljeniji. Sudionici se najviše slažu s tvrdnjom „Hrvatska policija postupuje prema ilegalnim imigrantima sukladno međunarodnim sporazumima vraćajući imigrante u zemlju odakle su nezakonito ušli“ i tvrdnjom „Hrvatska granična policija čini sve što je u njejoj moći da spriječi ilegalan prelazak granica“, dok se najmanje slažu s tvrdnjom „Hrvatska policija uporabom sredstava prisile nanosi migrantima povrede“. Najbolji način poboljšanja učinkovitosti granične policije sudionici vide u dodatnoj obuci i edukaciji policijskih službenika granične policije (59,8%) i donošenju adekvatnih zakona (55,3%), dok obnavljanje policijskih prostorija smatraju najmanje učinkovitim načinom za poboljšanjem rada granične policije (13,1%).

Što se tiče o stavovima o postupanju EU prema ilegalnim imigrantima 34% sudionika se ne slaže (uopće se ne slažem i ne slažem se) s tvrdnjom kako EU ne bi trebala prihvaćati ilegalne imigrante), 37,4% se niti slaže niti ne slaže te 27,1% sudionika se slaže s navedenom tvrdnjom. Posebno je vidljivo kako relativna većina sudionika smatra kako bi EU trebala postrožiti zakone koji se odnose na postupanje prema ilegalnim imigrantima (45,3%) te kako bi trebala više ulagati u opremu i kadar čime bi se spriječilo ilegalan prelazak (58,6%).

Kada je riječ o postupanju mladih prema ilegalnim imigrantima, 30,5% sudionika ne bi prihvatilo samo one imigrante koje dolaze s obitelji, a prihvatilo bi ih 19,2%, pri čemu 47,8% sudionika nije sigurno. 65,5% sudionika ne bi, 26,1% sudionika ne zna te samo 5,4% sudionika bi pomoglo bilo kojem migrantu kad bi dobili novac. O ilegalnom prelasku granice policiju bi obavijestilo 52,2% sudionika, 30% ne zna što bi učinilo, a 15,13% sudionika to ne bi učinilo. 54% sudionika bi sami zaštitili sebe/svoju obitelj/imovinu, 34,5% ne zna što bi učinilo po tom pitanju te 8,9% sudionika ne bi sami zaštitili sebe/svoju obitelj/imovinu.

U istraživanju zanimalo nas je i razlikuju se muškarci i žene u stavovima i mišljenjima prema ilegalnim migrantima. Dakle, prva hipoteza (**H1**) pretpostavila je kako postoji statistički značajna razlika između muškaraca i žena u stavovima prema ilegalnim migrantima. Za utvrđivanje razlike u stavovima između spolova tj. između muškaraca i žena u ovom istraživanju korišten je Hi kvadrat test. Rezultati testa pokazuju da postoji statistički značajna razlika između muškaraca i žena ($p < 0,05$) po pitanju sljedećih stavova: *Ilegalni imigranti predstavljaju opasnost za kulturu i tradiciju hrvatskog društva* ($\chi^2=26,470$, $df=5$, $p=0,000$); *Ilegalni migranti predstavljaju prijetnju hrvatskom gospodarstvu* ($\chi^2=26,613$, $df=5$, $p=0,000$); *Ilegalni migranti predstavljaju prijetnju sigurnosti građana* ($\chi^2=12,863$, $df=5$, $p=0,025$); *Ilegalni imigranti ugrožavaju imovinu građana (krađa, razbijanje auta)* ($\chi^2=11,923$, $df=5$, $p=0,036$); *Ilegalne migrante bi trebalo izbaciti iz naše zemlje* ($\chi^2=13,818$, $df=5$, $p=0,017$). S

tvrdnjom „*Ilegalni imigranti predstavljaju opasnost za kulturu i tradiciju hrvatskog društva*“ ne slaže se (uopće se ne slažem i ne slažem se) 27,1% muškaraca naspram 33,1% žena, 32,9% muškaraca naspram 42,9% žena se niti slaže niti ne slaže te se 37,2% muškaraca naspram 22,5% žena slaže s tvrdnjom (slažem se i u potpunosti se slažem). ($X^2=26,47$, $p<,001$) govori nam kako muškarci statistički značajnije smatraju kako imigranti predstavljaju opasnost za kulturu i tradiciju hrvatskog društva u odnosu na žene. S tvrdnjom „*Ilegalni migranti predstavljaju prijetnju hrvatskom gospodarstvu*“ ne slaže se 25,7% muškaraca naspram 26,3% žena, 30% muškaraca naspram 48,9% žena se niti slaže niti ne slaže, dok se 38,6% muškaraca naspram 23,3% žena s tvrdnjom slaže. Značajan Hi kvadrat test ($X^2=26,61$, $p<,001$) govori kako muškarci statistički značajno više smatraju kako ilegalni imigranti predstavljaju prijetnju hrvatskom gospodarstvu u odnosu na žene. S tvrdnjom „*Ilegalni migranti predstavljaju prijetnju sigurnosti građana*“ ne slaže se 21,5% muškaraca naspram 27,1% žena, 18,6% muškaraca naspram 30,8% žena se niti slaže niti ne slaže, dok se 57,1% muškaraca naspram 39,8% žena s tvrdnjom slaže. Značajan Hi kvadrat test ($X^2=12,86$, $p<,05$) govori kako muškarci statistički značajno češće smatraju ilegalne imigrante prijetnjom sigurnosti hrvatskih građana u odnosu na žene. S tvrdnjom „*Ilegalni imigranti ugrožavaju imovinu građana (krađa, razbijanje auta)*“ ne slaže se 14,3% muškaraca naspram 22,5% žena, 27,1% muškaraca naspram 39,1% žena se niti slaže niti ne slaže, dok se 55,7% muškaraca naspram 36,9% žena s tvrdnjom slaže. Pokazala se statistička značajnost s obzirom na hi kvadrat ($X^2=11,92$, $p<,05$) koja nam govori kako muškarci u usporedbi sa ženama statistički značajno češće smatraju kako ilegalni imigranti ugrožavaju imovinu građana. S tvrdnjom „*Ilegalne migrante bi trebalo izbaciti iz naše zemlje*“ ne slaže se 24,3% muškaraca naspram 36,1% žena, 34,3% muškaraca naspram 40,6% žena se niti slaže niti ne slaže, dok se 38,6% muškaraca naspram 21,1% žena s tvrdnjom slaže. Značajan Hi kvadrat test ($X^2=13,81$, $p<,05$) govori kako su muškarci u odnosu na žene statistički značajno češće mišljenja kako bi ilegalne migrante trebalo izbaciti iz zemlje.

Nadalje, po pitanju stavova o djelovanju Hrvatske policije, ali i EU u vezi ilegalnih migranata, statistički značajne razlike između muškaraca i žena ($p < 0,05$) utvrđene su za stavove: *Hrvatska policija treba provoditi individualne povratke, ali ne i grupna protjerivanja* ($\chi^2=12,359$, $df=5$, $p=0,030$); *Hrvatska policija postupa prema ilegalnim migrantima sukladno međunarodnim sporazumima vraćajući migrante u zemlju odakle su nezakonito ušli u RH* ($\chi^2=12,729$, $df=5$, $p=0,026$); *Hrvatska policija nasilno odvraća ilegalne migrante na granici* ($\chi^2=13,027$, $df=5$, $p=0,023$); *Važno je postavljanje bodljikave žice kako bi se spriječio ilegalan prelazak granice* ($\chi^2=11,619$, $df=5$, $p=0,040$). S tvrdnjom „*Hrvatska policija treba provoditi individualne povratke, ali ne i grupna protjerivanja*“ ne slaže se 25,7% muškaraca naspram

15% žena, 7,1% muškaraca naspram 51,9% žena se niti slaže niti ne slaže, dok se 34,3% muškaraca naspram 31,6% žena s tvrdnjom slaže. Pokazala se statistička značajnost s obzirom na hi kvadrat ($X^2=12,33$, $p<,05$) koja govori kako muškarci češće u odnosu na žene smatraju kako bi hrvatska policija trebala provoditi grupna protjerivanja. S tvrdnjom „*Hrvatska policija postupuje prema ilegalnim migrantima sukladno međunarodnim sporazumima vraćajući migrante u zemlju odakle su nezakonito ušli u RH*“ ne slaže se 21,5% muškaraca naspram 20,3% žena, 34,3% muškaraca naspram 50,4% žena se niti slaže niti ne slaže, dok se 45,8% muškaraca naspram 27,1% žena s tvrdnjom slaže. Značajan Hi kvadrat test ($X^2=12,73$, $p<,05$) govori kako muškarci češće u odnosu na žene smatraju kako hrvatska policija postupuje prema ilegalnim migrantima sukladno međunarodnim sporazumima vraćajući migrante u zemlju odakle su nezakonito ušli u RH. S tvrdnjom „*Hrvatska policija nasilno odvraća ilegalne migrante na granici*“ ne slaže se 48,6% muškaraca naspram 33,9% žena, 35,7% muškaraca naspram 45,9% žena se niti slaže niti ne slaže, dok se 12,9% muškaraca naspram 18,1% žena s tvrdnjom slaže. Pokazala se statistička značajnost s obzirom na hi kvadrat ($X^2=13,03$, $p<,05$) koja govori kako žene u odnosu na muškarce češće smatraju kako hrvatska policija nasilno odvraća ilegalne imigrante na granici. S tvrdnjom „*Važno je postavljanje bodljikave žice kako bi se spriječio ilegalan prelazak granice*“ ne slaže se 32,8% muškaraca naspram 41,4% žena, 34,3% muškaraca naspram 38,3% žena se niti slaže niti ne slaže, dok se 30% muškaraca naspram 18,8% žena s tvrdnjom slaže. Pokazala se statistička značajnost ($X^2=11,62$, $p<,05$) koja govori kako muškarci u odnosu na žene češće zagovaraju postavljanje bodljikave žice na granici. S tvrdnjom „*Povećanjem broja ilegalnih migranata povećava se razina kriminala u EU*“ ne slaže se 20% muškaraca naspram 23,3% žena, 21,4% muškaraca naspram 41,4% žena se niti slaže niti ne slaže, dok se 54,3% muškaraca naspram 33,1% žena s tvrdnjom slaže. Pokazala se statistička značajnost s obzirom na hi kvadrat ($X^2=19,26$, $p<,01$) koja govori kako muškarci u odnosu na žene češće smatraju kako povećanjem broja ilegalnih migranata dolazi i do povećanja razine kriminala u EU.

Po pitanju stavova ispitanika o njihovim potencijalnim djelovanjima u vezi ilegalnih migranata, provođenjem Hi kvadrat testa, utvrđeno je da ne postoji statistički značajna razlika: *Prihvatio/la bi samo one koji dolaze s obitelji* ($\chi^2=4,548$, $df=3$, $p=0,208$); *Pomogao/la bi bilo kojem migrantu kad bi za to dobio novac* ($\chi^2=4,234$, $df=3$, $p=0,237$); *Obavijestio/la bi policiju o ilegalnom prelasku* ($\chi^2=2,098$, $df=3$, $p=0,552$); *Sam bi zaštitio sebe/svoju obitelj/imovinu* ($\chi^2=5,206$, $df=3$, $p=0,157$). Statistički značajne spolne razlike u tvrdnjama potvrda su prve hipoteze (**H1**) ovog istraživanja kojom se pretpostavilo kako postoje značajne razlike između muškaraca i žena u stavovima prema ilegalnim imigrantima. Iz navedenih spolnih razlika može

se zaključiti kako muškarci generalno imaju negativniji stav prema ilegalnim imigrantima u odnosu na žene. Također zanimalo nas je razlikuju li se mladi u stavovima i mišljenjima prema ilegalnim migrantima s obzirom na obrazovanje. Dakle, druga hipoteza (**H2**) pretpostavila je da mladi koji su obrazovaniji imaju pozitivnije stavove prema ilegalnim migrantima. Za utvrđivanje razlika u stavovima između ispitanika različitih stupnjeva obrazovanja korišten je Hi kvadrat test. Rezultati testa su pokazali statistički značajne razlike između ispitanika različitih stupnjeva obrazovanja u stavovima ($p < 0.05$): *EU treba više ulagati u opremu i kadar kako bi se spriječio ilegalan prelazak* ($\chi^2 = 26,777$, $df = 15$, $p = 0,03$); *Povećanjem broja ilegalnih migranata povećava se razina kriminala u EU* ($\chi^2 = 28,264$, $df = 15$, $p = 0,020$). S tvrdnjom „*EU treba više ulagati u opremu i kadar kako bi se spriječio ilegalan prelazak*“ ne slaže 50% sudionika s osnovnom školom, 13,1% sudionika sa srednjom školom, 6,5% sudionika s dodiplomskim i 8% sudionika s diplomskim studijem. Niti se slaže niti ne slaže s navedenom tvrdnjom 0% sudionika s osnovnom školom, 30,8% sudionika sa srednjom školom, 28,3% sudionika s dodiplomskim te 12% sudionika s diplomskim studijem. S tvrdnjom se slaže 50% sudionika s osnovnom školom, 52,3% sudionika sa srednjom školom, 65,2% sudionika s dodiplomskim te 80% sudionika s diplomskim studijem. Pokazala se statistička značajnost s obzirom na hi kvadrat ($X^2 = 26,77$, $p < ,05$) koja govori da sudionici s većim stupnjem obrazovanja češće imaju mišljenje kako bi EU trebala više ulagati u opremu i kadar kako bi se spriječio ilegalan prelazak. S tvrdnjom „*Povećanjem broja ilegalnih migranata povećava se razina kriminala u EU*“ ne slaže se 50% sudionika s osnovnom školom, 26,1% sudionika sa srednjom školom, 15,2% sudionika s dodiplomskim i 12% sudionika s diplomskim studijem. Niti se slaže niti ne slaže s navedenom tvrdnjom 50% sudionika s osnovnom školom, 36,2% sudionika sa srednjom školom, 37% sudionika s dodiplomskim te 20% sudionika s diplomskim studijem. S tvrdnjom se slaže 0% sudionika s osnovnom školom, 33,1% sudionika sa srednjom školom, 47,8% sudionika s dodiplomskim te 68% sudionika s diplomskim studijem. Pokazala se statistička značajnost s obzirom na hi kvadrat ($X^2 = 28,26$, $p < ,05$) koja govori da sudionici s većim stupnjem obrazovanja imaju izraženije mišljenje kako se s povećanjem broja ilegalnih migranata povećava i razina kriminala u EU. S obzirom na prethodno pokazane podatke i činjenicu da su razlike u stavovima prema imigrantima s obzirom na obrazovanje pronađene u dvije tvrdnje koje upućuju na to da obrazovaniji mladi imaju negativniji stav prema imigrantima, druga hipoteza (**H2**) ovog istraživanja koja je pretpostavila kako će obrazovaniji mladi imati pozitivniji stav nije potvrđena. Nadalje zanimalo nas je utjecaj religije na stavove i mišljenja prema ilegalnim migrantima. Dakle, treća hipoteza (**H3**) pretpostavila je da postoji statistički značajna razlika između mladi koji se samoindentificiraju kao religiozni i negativnog

stava prema ilegalnim migrantima. Za utvrđivanje razlika u stavovima između ispitanika različite religijske samoidentifikacije korišten je Hi kvadrat test. Rezultati testa su pokazali da postoji statistički značajna razlika između ispitanika različite religijske samoidentifikacije samo u stavu ($p < 0,05$): „Hrvatska policija uporabom sredstava prisile nanosi migrantima povrede“ ($\chi^2=53,661$, $df=25$, $p=0,001$). S tvrdnjom „Hrvatska policija uporabom sredstava prisile nanosi migrantima povrede“ vidljivo je kako se religiozniji sudionici u manjoj mjeri ne slažu s navedenom tvrdnjom u odnosu na ostale kategorije. S obzirom na hi kvadrat test pokazalo se postoji statistički značajna razlika samo na tom stavu ($X^2=53,66$, $p < 0,05$), te to možemo interpretirati na način da religiozniji sudionici u odnosu na ostale kategorije češće smatraju kako hrvatska policija uporabom sredstava prisile nanosi migrantima povrede. S obzirom na to kako su razlike u stavovima prema imigrantima pronađene u samo jednoj tvrdnji, hipoteza o tome kako će religiozniji mladi imati negativniji stav prema imigrantima (**H3**) u odnosu na nereligiozne nije potvrđena, odnosno ovim istraživanjem je dobiveno kako nema statistički značajnih razlika u stavovima prema imigrantima s obzirom na religioznost.

U ovom istraživanju zanimalo nas je i utjecaj političke orijentacije na stavove i mišljenja prema ilegalnim migrantima. Dakle, četvrta hipoteza (**H4**) pretpostavila je da postoji statistički značajna razlika između mladih koji su desno orijentirani i negativnog stava prema ilegalnim migrantima. Za utvrđivanje razlika u stavovima između ispitanika različite političke orijentacije korišten je Hi kvadrat test. Rezultati testa su pokazali da postoji statistički značajne razlike između ispitanika različite političke orijentacije u stavovima ($p < 0,05$): *Ilegalni imigranti predstavljaju opasnost za kulturu i tradiciju hrvatskog društva* ($\chi^2=39,735$, $df=15$, $p=0,000$); *Ilegalni migranti predstavljaju prijetnju hrvatskom gospodarstvu* ($\chi^2=35,616$, $df=15$, $p=0,002$); *Ilegalni migranti predstavljaju prijetnju sigurnosti građana* ($\chi^2=44,217$, $df=15$, $p=0,000$); *Ilegalni imigranti ugrožavaju imovinu građana (krađa, razbijanje auta)* ($\chi^2=33,510$, $df=15$, $p=0,004$); *Ilegalne migrante bi trebalo izbaciti iz naše zemlje* ($\chi^2=45,135$, $df=15$, $p=0,000$); *Čovjek se može osjećati sigurnim samo kada živi u sredini gdje je njegov narod u većini* ($\chi^2=41,059$, $df=15$, $p=0,000$); *Hrvatska policija treba provoditi individualne povratke, ali ne i grupna protjerivanja* ($\chi^2=25,104$, $df=15$, $p=0,049$). *Hrvatska policija postupaju prema ilegalnim migrantima sukladno međunarodnim sporazumima vraćajući migrante u zemlju odakle su nezakonito ušli u RH* ($\chi^2=48,039$, $df=15$, $p=0,000$); *Hrvatska policija nasilno odvraća ilegalne migrante na granici* ($\chi^2=40,743$, $df=15$, $p=0,000$); *Hrvatska policija uporabom sredstava prisile, nanosi migrantima povrede* ($\chi^2=35,494$, $df=15$, $p=0,002$); *EU bi trebala postrožiti zakone koji se odnose na postupanje prema ilegalnim migrantima* ($\chi^2=30,565$, $df=15$, $p=0,010$); *EU treba više ulagati u opremu i kadar kako bi se spriječio*

ilegalan prelazak ($\chi^2=27,593$, $df=15$, $p=0,024$); *Prihvatio/la bi samo one koji dolaze s obitelji* ($\chi^2=17,794$, $df=9$, $p=0,038$). Razlike u stavovima prema imigrantima s obzirom na političku orijentaciju u svim prethodno navedenim tvrdnjama manifestiraju se na isti način. Naime, sudionici desne političke orijentacije imaju najnegativniji stav prema imigrantima, dok sudionici lijeve političke orijentacije imaju najpozitivniji. S obzirom na brojnost tvrdnji u kojima je pronađena značajna razlika u stavovima prema imigrantima s obzirom na političku orijentaciju, potvrđena je četvrta hipoteza (**H4**) ovog istraživanja koja je pretpostavila kako će politički desno orijentirani sudionici imati negativniji stav prema imigrantima u odnosu na ostale sudionike drugačije političke orijentacije. Razlika u stavovima prema imigrantima posebno je vidljiva između desno i lijevo politički orijentiranih sudionika.

6.3 Iskustvo (kontakt) s ilegalnim migrantom

Ovim istraživanjem se nastojalo utvrditi jesu li mladi imali osobni kontakt s ilegalnim migrantom. Rezultati istraživanja, koji su prikazani u tablici 17, su pokazali da većina mladih nije imala osobni kontakt s ilegalnim migrantom (94,1%), dok su neki sudionici imali iskustva poput: „Bezobrazluk teški“; „Bili su prestrašeni“; *Razbio mi je prozor na autu, ali ga nije uspio ukrasti*; *Čovjek prolazio reko bi svak svojim putem, kasnije vidio da ga je policija uhitila*.

Iskustvo s migrantom	f	%
Nisam imao/imala iskustvo	191	94,1
Da, („Bezobrazluk teški“)	1	0,5
Da, („Bili su prestrašeni“)	1	0,5
Imala sam iskustvo s obitelji migranta koji su ispred trgovine jeli, prišao mi je njihov sin od 2.god, te sam mu kupila čokoladu	1	0,5
Imao sam iskustvo vidjeti kako policajci traže novce od migranata, ako im ne daju 50 do 100 eura prijete im zatvorom i sl.	1	0,5
Migranti su obični ljudi kao i svi ostali i treba se svako pokušati zamisliti u njihovoj situaciji i maksimalno im pomoći, odjenuti ih	1	0,5
Nisam osobno, ali znam osobu kojoj su razbili auto totalno	1	0,5
Pijan išao za mnom i vikao „I love you“	1	0,5
Razbio mi je prozor na autu, ali ga nije uspio ukrasti	1	0,5
Samo smo se pozdravili	1	0,5
Super ljudi u potrazi za boljim životom	1	0,5
Čovjek prolazio reko bi svak svojim putem, kasnije vidio da ga je policija uhitila	1	0,5

Tablica 17. Osobni kontakt s ilegalnim migrantom

6.4 Društveni utjecaj na stavove prema ilegalnim migrantima (uloga medija)

Većina ispitanika je u nekom stupnju upoznata sa migracijskom krizom u EU iz 2015 godine. Naime, onih koji su upoznati i onih koji su u potpunosti upoznati je ukupno 55,17 %. Što se tiče izvora informacija o migracijskoj krizi ispitanici se u najvećoj mjeri informiraju preko internetskih portala (33,50 %), televizije (29,06 %) te društvenih mreža (22,66 %). Obitelj predstavlja najmanje zastupljeni izvor informacija za ispitanike u ovom istraživanju (2,46 %). Nadalje, 38,92 % ispitanika smatra da mediji izvještavaju negativno o ilegalnim migrantima, 37,44 % nema decidirani stav o načinu izvještavanja medija dok samo 7,88 % ispitanika smatra da mediji pozitivno izvještavaju o ilegalnim migrantima. Sukladno ovim rezultatima, 60,59 % ispitanika ne može procijeniti da li su mediji u svom izvještavanju vjerodostojni dok 4,93 % ispitanika smatra da se izvještajima medijima može vjerovati (Vidi tablicu 12-15).

U ovom istraživanju zanimalo nas je utjecaj medija na stavove i mišljenja prema ilegalnim migrantima. Dakle, peta hipoteza (**H5**) pretpostavila je da postoji statistički značajna razlika između mladih koji se informiraju o migracijskoj krizi putem medija i negativnog stava prema ilegalnim migrantima. Za utvrđivanje razlika u stavovima između ispitanika koji koriste različite izvore informacija korišten je Hi kvadrat test. Rezultati testa pokazali su statistički značajne razlike između ispitanika koji koriste različite izvore informacija u stavovima ($p < 0,05$): *Hrvatska granična policija čini sve što je u njejoj moći da spriječi ilegalan prelazak granice* ($\chi^2=63,118$, $df=25$, $p=0,000$); *Važno je postavljanje bodljikave žice kako bi se spriječio ilegalan prelazak granice* ($\chi^2=43,824$, $df=25$, $p=0,011$). Pojednici koji se informiraju o migracijskoj krizi, azilantima, ilegalnim migrantima putem nekih drugih izvora informacija najviše se slažu s prethodno navedenim tvrdnjama. S obzirom na to kako u većini tvrdnji nije pronađena statistički značajna razlika u stavovima prema imigrantima s obzirom na izvor informacija, peta hipoteza (**H5**) ovog istraživanja koja je pretpostavila kako će mladi koji se informiraju putem medija imati negativniji stav prema imigrantima nije potvrđena.

7. ZAKLJUČAK

Migrantska kriza koja se dogodila 2015.god. ukazala je na brojne probleme. Cilj tih migranata je bio dolazak na područje zapadnoeuropskih država koje pružaju bolje uvjete za život. Na tom putu se našla i Republika Hrvatska koja ilegalnim migrantima nije zanimljiva u smislu traženja azila već predstavlja samo tranzicijsku zemlju prema drugim državama članicama Europske unije. Protuzakonitim ulaženjem, kretanjima i boravcima došlo je i do porasta broja kaznenih djela, kao i krijumčarenja ljudi.

Ovim istraživanjem nastojao se dobiti uvid u stavove mladih prema ilegalnim migrantima na Vrgoračkom području. Istraživanje je provedeno metodom online ankete u lipnju 2021 god. na 203 ispitanika na području grada Vrgorca i okolice. Rezultati istraživanja su pokazali da je većina ispitanika u određenoj mjeri upoznata sa migracijskom krizom iz 2015 godine. Pritom se mladi najčešće informiraju o migracijskoj krizi putem internetskih portala, društveni mreža, te televizije. Također istraživanje je pokazalo da se muškarci i žene značajno razlikuju u stavovima prema ilegalnim migrantima. Muškarci se slažu da (35,7%) ilegalni migranti predstavljaju prijetnju sigurnosti građana, te da uništavaju imovinu građana dok žene u većoj mjeri smatraju da je nužno osigurati kampove za ilegalne migrante (21,7%). Iz rezultata istraživanja moguće je zaključiti kako politička orijentacija oblikuje stavove mladih prema ilegalnim migrantima. Sukladno tome oni koji su desno orijentirani, imaju negativnije stavove o ilegalnim migrantima. Također rezultati istraživanja su pokazali da društveni utjecaj (uloga medija), religija i stupanj obrazovanja ne oblikuju stavova mladih prema ilegalnim migrantima. Time su naše tri hipoteze istraživanja odbačene. Istraživanjem je utvrđeno da oni koji su obrazovaniji nemaju nužno pozitivniji stav prema ilegalnim migrantima., kao ni oni što su religiozni i koji se informiraju putem medija o migracijskoj krizi i ilegalnim migrantima negativniji.

Što se tiče djelovanja same hrvatske policije mladi smatraju da ona čini sve što je u njenoj moći da spriječi ilegalan prelazak granice. No, unatoč tome smatraju i da uvijek ima mjesta za napredak. Tako je učinkovitost granične policije moguće ponajviše povećati dodatnom obukom i edukacijom policijskih službenika, te donošenjem adekvatnih zakona.

8. LITERATURA

1. Bagarić, Ž.; Mandić, A. (2019). Istina, mediji i žilet žica: migranti u hrvatskom medijskom krajoliku. **In media res: časopis filozofije medija**, 8(15): 2423-2443.
[Z_Bagaric_i_A_Mandic_Istina_mediji_i_zilet_zica_migrantiu_hrvatskom_medijskom%20\(3\).pdf](#) (posjećeno 25.02.2020.)
2. Bajrektarević, A. H. (2000). Trgovina i krijumčarenje ljudi-povezanost s organiziranim kriminalom-međunarodne pravne mjere. **Kriminologija & socijalna integracija: časopis za kriminologiju, penologiju i poremećaje u ponašanju**. 8(1-2): 43-55. <https://hrcak.srce.hr/94281> (posjećeno 10.5.2021.)
3. Berg, J. A. (2009). White Public Opinion toward Undocumented Immigrants: Threat and Interpersonal Environment. **Sociological Perspective**, 52(1): 39-58.
<https://doi.org/10.1525/sop.2009.52.1.39> (posjećeno 05.02.2020.)
4. Božić, V.; Lisičar, H.; Mudrić, M. (2015). Kaznenopravni aspekti krijumčarenja ljudi u Republici Hrvatskoj s osvrtom na mediteransku krizu. **Pravni život, časopis za pravnu teoriju i praksu**, 9(1): 283-301.
https://bib.irb.hr/datoteka/816386.44._Kaznenopravni_aspekti_krijumarenja_ljudi.pdf (posjećeno 10.5.2021.)
5. Burns, P.; Gimpel, J. G. (2013). Economic Insecurity, Prejudicial Stereotypes, and Public Opinion on Immigration Policy. **Journal of public and international affairs**, 115(2): 201-225.
<https://doi.org/10.2307/2657900> (posjećeno 05.02.2020.)
6. Brčić-Kuljiš, M. (2019). Anti-immigrant parties and liberal democracy. U: Brčić-Kuljiš, M.; Lunić, A. (ur.). **International Scientific Conference Globalization of Migration, Anti-Immigrant Parties, and Xenophobia: Reflection on European societies and States in the 21st Century**, Split: Sveučilište u Splitu.
7. Britton, R.; Maljević, A. (2010). **Trgovina ljudima i krijumčarenje migranata**. United Nations Office on Drugs and Crime. Str.1-82
<https://www.unodc.org/documents/southeasterneurope/Guidelines-Bosnian.pdf> (posjećeno 10.5.2021.)
8. Čačić-Kumpes, J.; Gregurović, S.; Kumpes, J. (2012). Migracija, integracija i stavovi prema imigrantima u Hrvatskoj. **Revija za sociologiju**, 42(3): 305-336.
<https://doi.org/10.5613/rzs.42.3.3> (posjećeno 05.02.2020.)

9. Dragović, F.; Tadić, J.; Tadić, T. (2016). Migracijska i izbjeglička kriza, sigurnosni rizici za EU. **Policija i sigurnost**, 1(16): 14-41.
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=236938(posjećeno 05.02.2020.)
10. Dragović, F.; Mikac, R. (2017). Masovne migracije: Izazovi, posljedice i put naprijed. **Forum za sigurnosne studije**, 1(1): 130-152.
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=291737(posjećeno 05.02.2020.)
11. Futo, P.; Jandl, M.; Karsakova, L. (2005) Illegal Migration and Human Smuggling in Central and Eastern Europe. **Migracijske i etničke teme**, 21(1-2): 35-54.
<https://hrcak.srce.hr/5645> (posjećeno 05.02.2020.)
12. Grobanski, S.; Jakopović, E. (2018). Nadzor državne granice. **Paragraf: časopis za pravna i društvena pitanja Pravnog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku**, 2(1): 261-283.
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=305088 (posjećeno 15.03.2021.)
13. Jandl, M. (2004). The Estimation of Illegal Migration in Europe. **Studi Emigrazione/Migration Studies**, 41(153): 141-155.
<http://www.net4you.com/jandlftp/Estimation-2004.pdf>. (posjećeno 05.02.2020.)
14. Kessler, A.; Freeman, Gary. (2005). Public Opinion in the EU on Immigration from Outside the Community. **Journal of Common Market Studies**, 43(4): 825-850.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1468-5965.2005.00598.x> (posjećeno 05.02.2020.)
15. Kalebić-Maglica B.; Švegar.; D.; Jovković.; M. (2018). Odnos osobina ličnosti, efekta okvira i stavova prema migrantima. **Društvena istraživanja: Časopis za opća društvena pitanja**, 27(3): 495-517.
<https://hrcak.srce.hr/205088> (posjećeno 15.03.2021.)
16. Kumpes, J. (2018). Religioznost i stavovi prema imigrantima u Hrvatskoj. **Migracijske i etničke teme**, 34(3): 275-320.
<https://hrcak.srce.hr/221711> (posjećeno 20.04.2020.)
17. Mesić, M. (2002). Globalizacija migracija. **Migracijske i etničke teme**, 18(1): 7-22.
<https://hrcak.srce.hr/107346> (posjećeno 05.02.2020.)
18. Rogelj, B. (2017). The Changing Spatiality of the “European Refugee/Migrant Crisis”. **Migracijske i etničke teme**, 19(2): 191-219.

https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=281632 (posjećeno 05.02.2020.)

19. Tatalović, S.; Malnar, D. (2015). Sigurnosni aspekti izbjegličke krize. **Političke analize: tromjesečnik za hrvatsku i međunarodnu politiku**, 6(23): 23-29.

https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=222517 (posjećeno 15.05.2021.)

20. Župarić-Iljić, D.; Gregurović, M. (2013). Stavovi studenata prema tražiteljima azila u Republici Hrvatskoj. **Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja**, 22(1): 41-62. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=148872 (posjećeno 05.02.2020.)

Internet izvori:

1. Frontex Public attitudes on migration: rethinking how people perceive migration. International center for migration policy development ICMPD (2018). https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/62348/MPC_OPAM_Public_attitudes_on_migration_study.pdf?sequence=1&isAllowed=y (posjećeno 20.5.2020.)
2. Samers, M. An emerging geopolitics of illegal immigration in the European Union. <http://www.liv.ac.uk/ewc/docs/Samers-paper11.2003.pdf>. (posjećeno 15.03.2021.)
3. <http://globe-migrant.com/cms/wp-content/uploads/2019/10/Summary.pdf> (posjećeno 20.05.2020.)

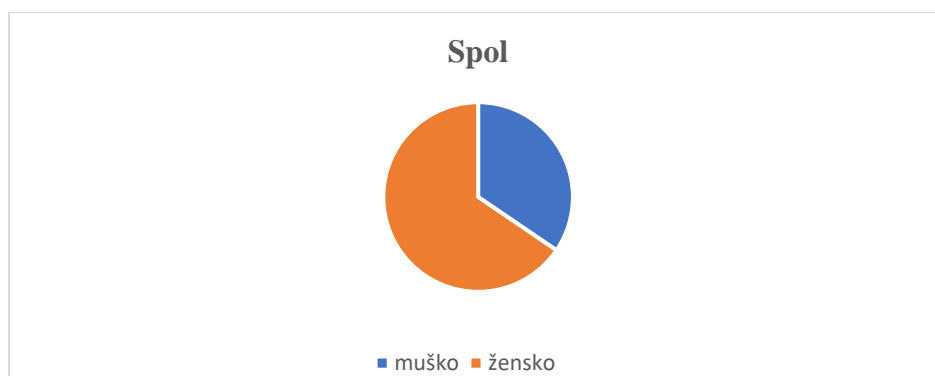
9. METODOLOŠKA I EMPIRIJSKA ARHIVA

9.1 Tablični i grafički prikazi

Tablica 1. Spol sudionika

Spol sudionika	f	%
ženski	133	65,5
muški	70	34,5
ukupno	203	100

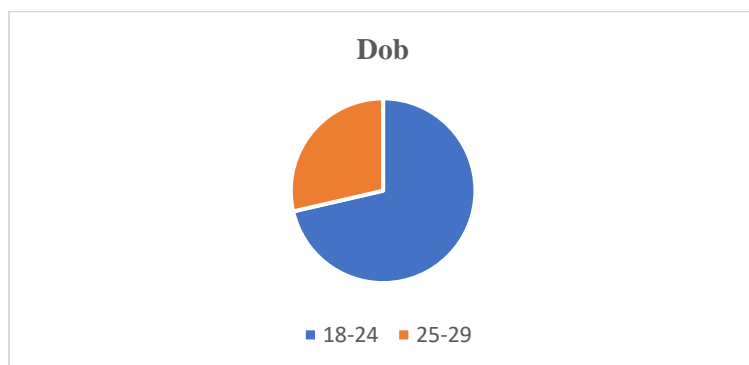
Grafikon 1 Spol sudionika

Tablica 2. Dob sudionika

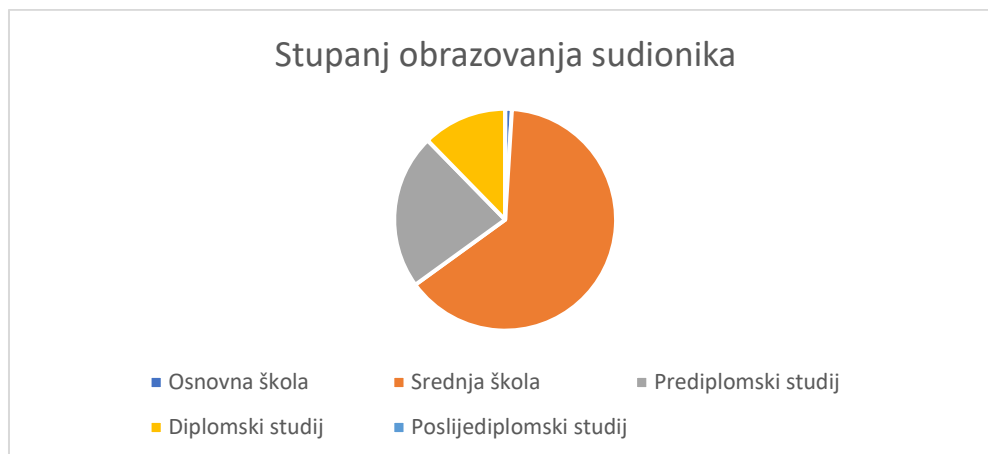
Dob sudionika	f	%
18-24	145	28,6
25-29	58	71,4
ukupno	203	100

Grafikon 2. Dob sudionika

Tablica 3 Stupanj obrazovanja sudionika

Stupanj obrazovanja	f	%
Osnovna škola	2	1
Srednja škola	130	64
Prediplomski studij	46	22,7
Diplomski studij	25	12,3
Poslijediplomski studij	0	0
Ukupno	203	100

Grafikon 3. Stupanj obrazovanja sudionika**Tablica 4 Stupanj obrazovanja majke**

Stupanj obrazovanja	f	%
Osnovna škola	10	4,9
Srednja škola	143	70,4
Viša škola	26	12,8
Visoka škola, fakultet	24	11,8
ukupno	204	100

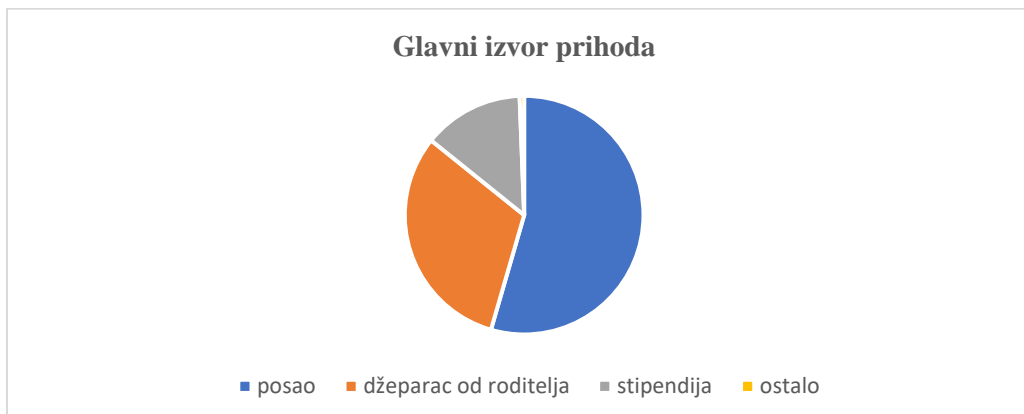
Grafikon 4 Stupanj obrazovanja majke

Tablica 5 Stupanj obrazovanja oca

Stupanj obrazovanja	f	%
Osnovna škola	16	7,9
Srednja škola	138	68
Viša škola	26	12,8
Visoka škola, fakultet	23	11,3
ukupno	203	100

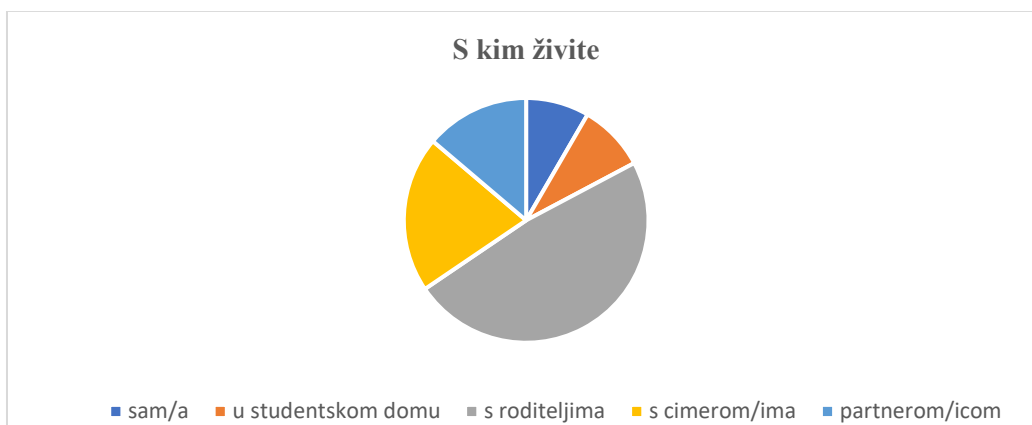
Grafikon 5 Stupanj obrazovanja oca**Tablica 6 Glavni izvor prihoda ispitanika**

Glavni izvori prihoda	f	%
Posao	108	53,2
Džeparac od roditelja	62	30,5
Stipendija	27	13,3
Studentski poslovi i invalidnina	2	1
Trenutno porodični dopust	1	0,5
Sitni poslovi	1	0,5
Poljoprivreda i od roditelja mirovine	2	1
Ukupno	203	100

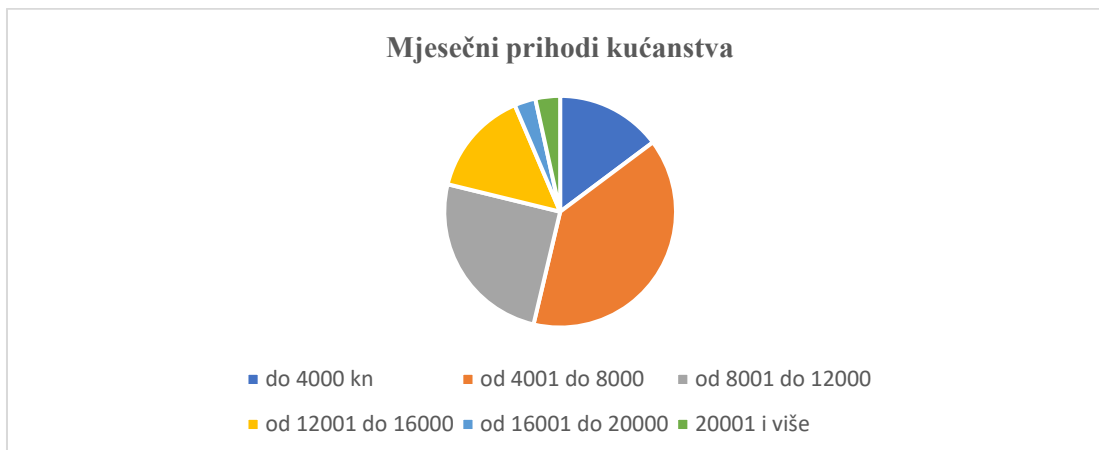
Grafikon 6 Glavni izvor prihoda

Tablica 7 S kim živate

S kim živate	f	%
Sam/a	17	8,4
U studentskom domu	18	8,9
S roditeljima	98	48,3
S cimerom/ima	42	20,7
S partnerom/icom	28	13,8
Ukupno	203	100

Grafikon 7 S kim živate**Tablica 8 Mjesečni prihodi kućanstva**

Mjesečni prihodi	f	%
Do 4000 kn	30	14,8
Od 4001 do 8000 kn	79	38,9
Od 8001 do 12 000 kn	51	25,1
Od 12 001 do 16 000 kn	30	14,8
Od 16 001 do 20 000 kn	6	3
20 001 kn i više	7	3,4
Ukupno	203	100

Grafikon 8 Mjesečni prihodi kućanstva

Tablica 9 Mjesto prebivališta

Mjesto prebivališta	f	%
Banja	1	0,5
Duge Njive	1	0,5
Dusina	4	2,0
Kokorići	1	0,5
Orah	12	5,9
Otrić seoci	1	0,5
Prapatnice	3	1,5
Veliki prolog	2	1,0
Ravča	2	1,0
Okolica Vrgorca	10	4,9
Štaševica	1	0,5
Umčani	5	2,5
Vrgorac	157	77,3
Zavojane	3	1,5
Ukupno	203	100

Grafikon 9 Mjesto prebivališta

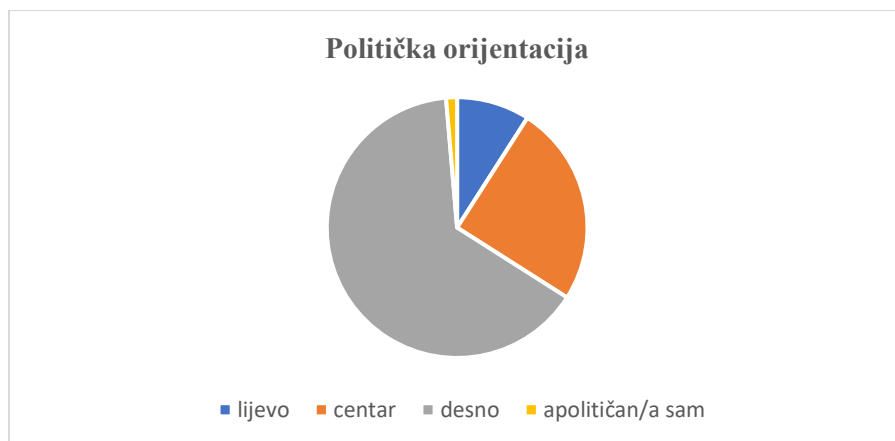
Tablica 10 Osobna religijska samoidentifikacija

Religijska samoidentifikacija	f	%
Nisam religiozan/a i protivnik sam religije	2	1
Nisam religiozan/a i nemam ništa protiv religije	13	6,4
Ravnodušan/a sam prema religiji	8	3,9
Nisam siguran/a vjerujem li ili ne	7	3,4
Religiozan/a sam ali ne prihvaćam sve aspekte svoje vjere	60	29,6
Religiozan/a sam i prihvaćam sve aspekte svoje vjere	113	55,7
Ukupno	203	100

Grafikon 10 Osobna religijska samoidentifikacija**Tablica 11 Politička orijentacija**

Politička orijentacija	f	%
Lijevo	8	3,9
Centar	22	10,8
Desno	57	28,1
Apolitičan/a sam	116	57,1
Ukupno	203	100

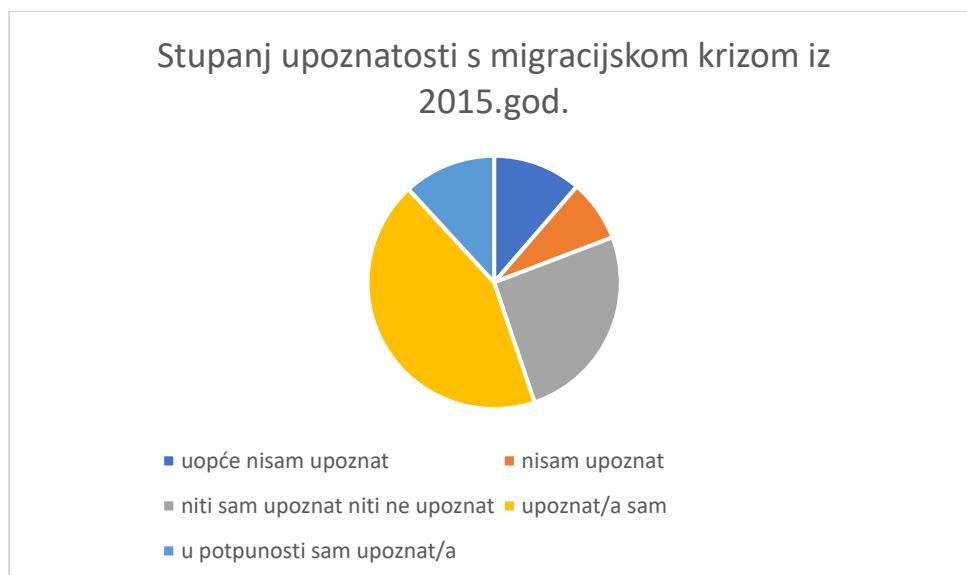
Grafikon 11 Politička orijentacija

Tablica 12 Stupanj upoznatosti s migracijskom krizom iz 2015.god.

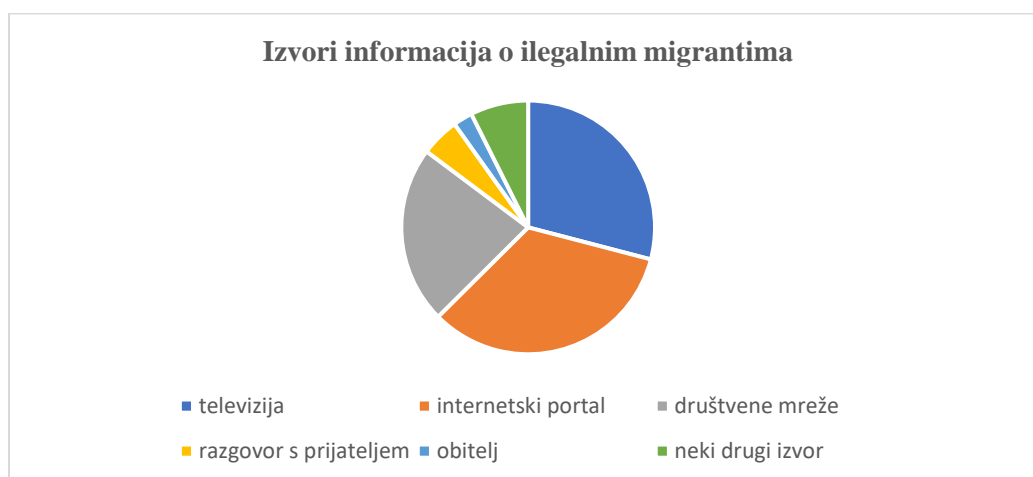
Upoznatost s migracijskom krizom	f	%
Uopće nisam upoznat/a	23	11,3
Nisam upoznat/a	16	7,9
Niti sam upoznat/a niti ne upoznat/a	52	25,6
Upoznat/a sam	88	43,3
U potpunosti sam upoznat/a	24	11,8
Ukupno	203	100

Grafikon 12 Stupanj upoznatosti s migracijskom krizom iz 2015.god.

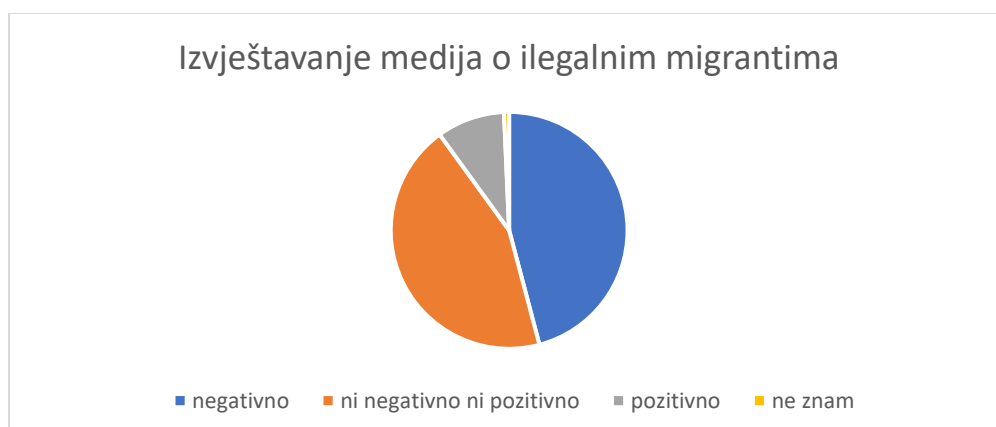

Tablica 13 Izvori informacija o ilegalnim migrantima

Izvori inoformacija	f	%
Preko televizije	59	29,1
Internetskih portala	68	33,5
Preko društvenih mreža	46	22,7
U razgovoru sa prijateljima	10	4,9
U obitelji	5	2,5
Neki drugi izvor	15	7,4
Ukupno	203	100

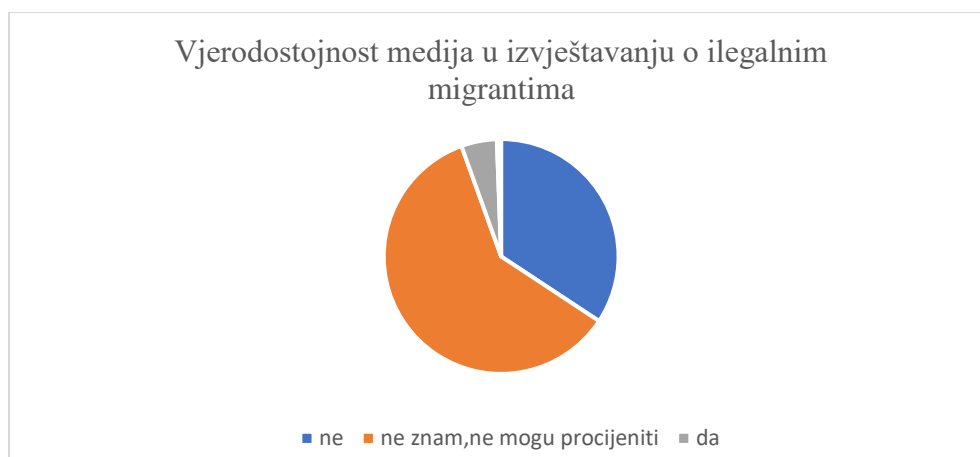
Grafikon 13 Izvori informacija o ilegalnim migrantima**Tablica 14 Izvještavanje medija o ilegalnim migrantima**

Izvještavanje medija	f	%
Negativno	79	38,9
Ni negativno ni pozitivno	76	37,4
Pozitivno	16	7,9
Ne znam	32	15,8
Ukupno	203	100

Grafikon 14 Izvještavanje medija o ilegalnim migrantima

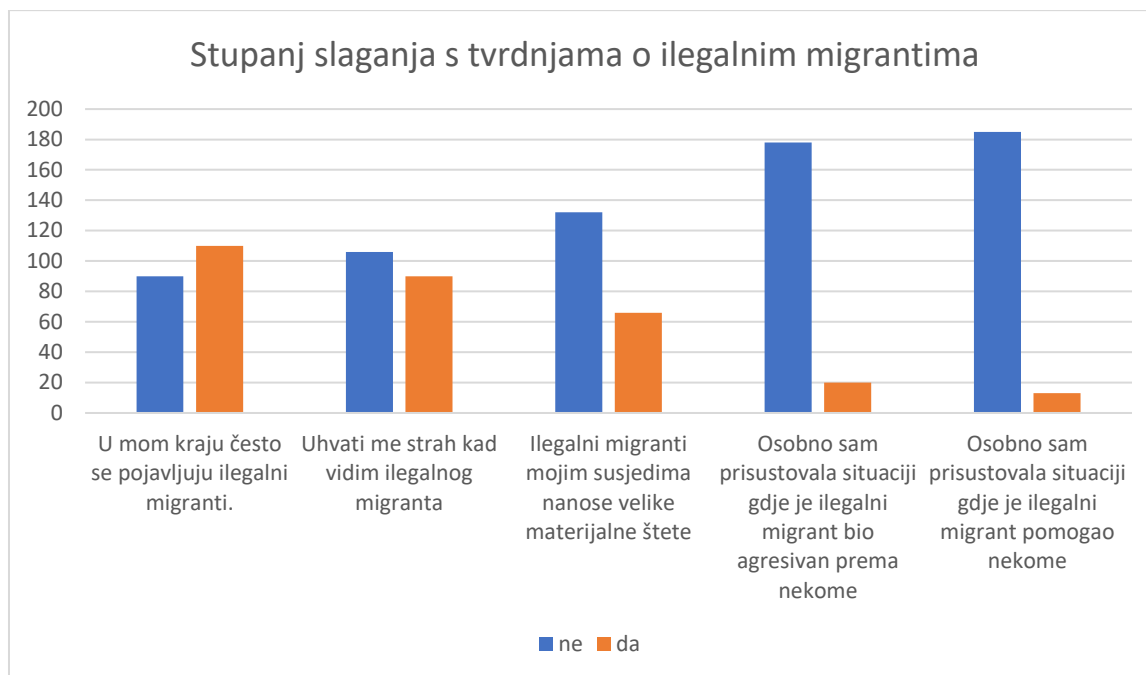
Tablica 15 Vjerodostojnost medija u izvještavanju o ilegalnim migrantima

Vjerodostojnost medija u izvještavanju	f	%
Ne	70	34,5
Ne znam, ne mogu procijeniti	123	60,6
Da	10	4,9
Ukupno	203	100

Grafikon 15 Vjerodostojnost medija u izvještavanju o ilegalnim migrantima**Tablica 16 Stavovi o ilegalnim migrantima**

Stavovi o ilegalnim migrantima	Ne		Da		Ukupno	
	f	%	f	%	f	%
U mom kraju često se pojavljuju ilegalni migranti	90	44,3	110	54,2	203	100
Uhvati me strah kada vidim ilegalnog migranta	106	52,2	90	44,3	203	100
Ilegalni migranti mojim susjedima nanose velike materijalne štete	132	65,0	66	32,5	203	100
Osobno sam prisustvovala situaciji u kojoj je ilegalni migrant bio agresivan prema nekome	178	87,7	20	9,9	203	100
Osobno sam prisustvovala situaciji u kojoj je ilegalni migrant pomogao nekome	185	91,1	13	6,4	203	100

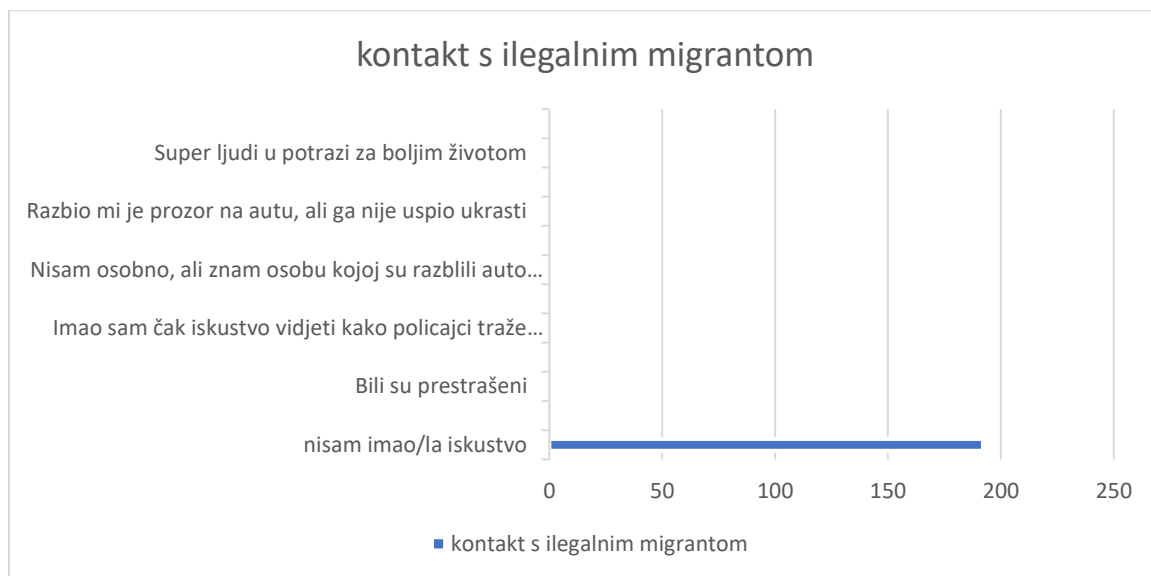
Grafikon 16 Stavovi mladih o ilegalnim migrantima

Tablica 17 Osobni kontakt s migrantom

Iskustvo s migrantom	f	%
Nisam imao/imala iskustvo	191	94,1
Da, („Bezobrazluk teški“)	1	0,5
Da, („Bili su prestrašeni“)	1	0,5
Imala sam iskustvo s obitelji migranta koji su ispred trgovine jeli, prišao mi je njihov sin od 2.god, te sam mu kupila čokoladu	1	0,5
Imao sam iskustvo vidjeti kako policajci traže novce od migranata, ako im ne daju 50 do 100 eura prijete im zatvorom i sl.	1	0,5
Migranti su obični ljudi kao i svi ostali i treba se svako pokušati zamisliti u njihovoj situaciji i maksimalno im pomoći, odjenuti ih	1	0,5
Nisam osobno, ali znam osobu kojoj su razbili auto totalno	1	0,5
Pijan išao za mnom i vikao „I love you“	1	0,5
Razbio mi je prozor na autu, ali ga nije uspio ukrasti	1	0,5
Samo smo se pozdravili	1	0,5
Super ljudi u potrazi za boljim životom	1	0,5
Čovjek prolazio reko bi svak svojim putem, kasnije vidio da ga je policija uhitila	1	0,5
Ukupno	203	100

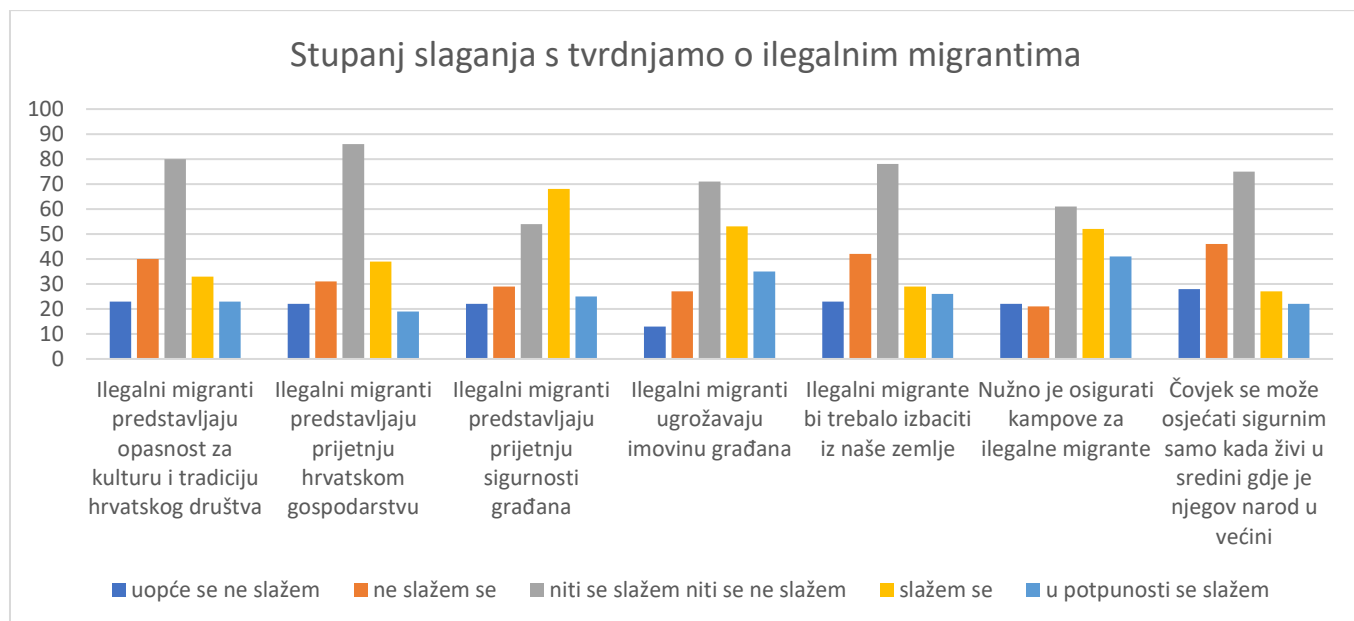
Grafikon 17 Osobni kontakt s migrantom

Tablica 18 Stavovi mladih o ilegalnim migrantima

Stavovi o ilegalnim migrantima	Uopće se ne slažem		Ne slažem se		Niti se slažem niti se ne slažem		Slažem se		U potpunosti se slažem		Ukupno	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Ilegalni migranti predstavljaju opasnost za kulturu i tradiciju hrvatskog društva	23	11,3	40	19,7	80	39,4	33	16,3	23	11,3	203	100
Ilegalni migranti predstavljaju prijetnju hrvatskom gospodarstvu	22	10,8	31	15,2	86	42,3	39	19,2	19	9,3	203	100
Ilegalni migranti predstavljaju prijetnju sigurnosti građana	22	10,8	29	14,3	54	26,6	68	33,5	25	12,3	203	100
Ilegalni migranti ugrožavaju imovinu građana (krađa, razbijanje auta)	13	6,4	27	13,3	71	34,9	53	26,1	35	17,2	203	100
Ilegalne migrante bi trebalo izbaciti iz naše zemlje	23	11,3	42	20,7	78	38,4	29	14,3	26	12,8	203	100
Nužno je osigurati kampove za ilegalne migrante	22	10,8	21	10,3	61	30,0	52	25,6	41	20,2	203	100
Čovjek se može osjećati sigurnim samo kada živi u sredini gdje je njegov narod u većini	28	13,8	46	22,6	75	36,9	27	13,3	22	10,8	203	100

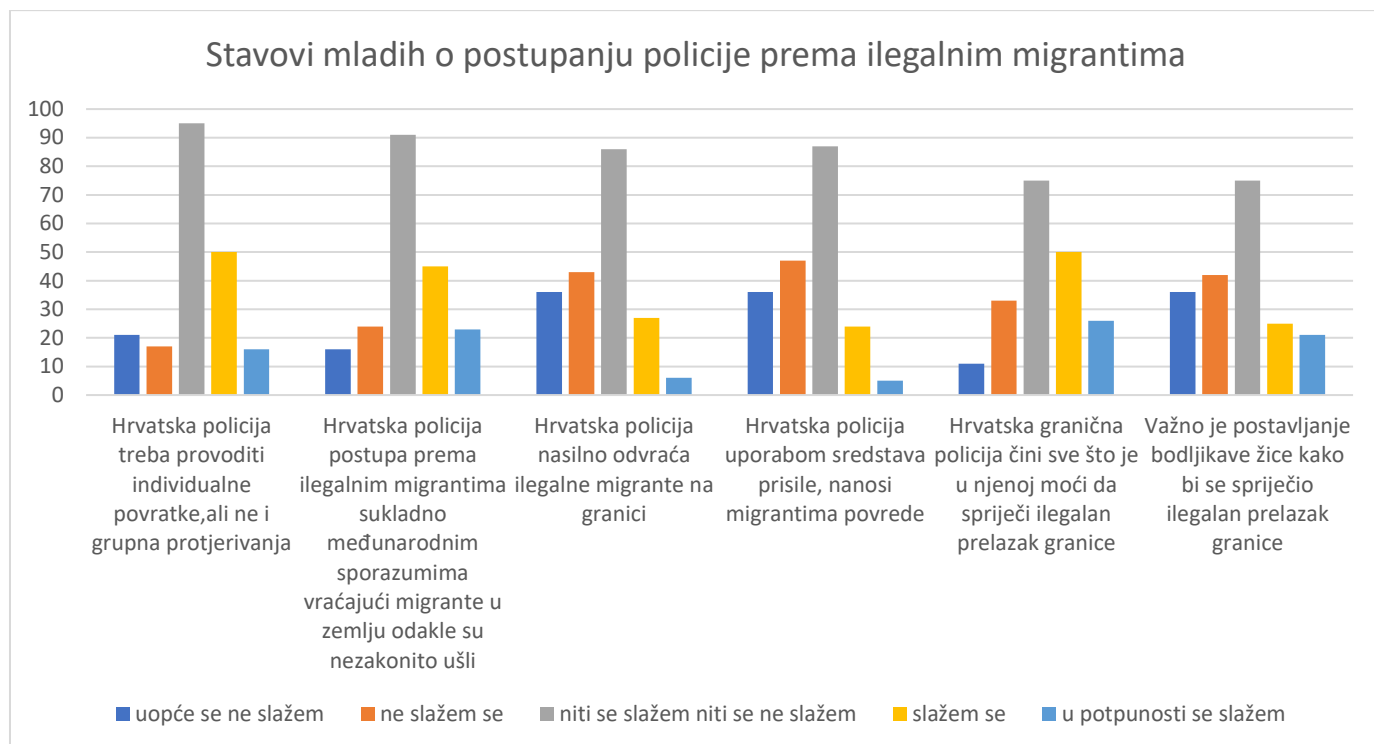
Grafikon 18 Stavovi mladih o ilegalnim migrantima

Tablica 19 Stavovi mladih o postupanju policije prema ilegalnim migrantima

Postupanje policije prema ilegalnim migrantima	Uopće se ne slažem		Ne slažem se		Niti se slažem niti se ne slažem		Slažem se		U potpunosti se slažem		Ukupno	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Hrvatska policija treba provoditi individualne povratke, ali ne i grupna protjerivanja	21	10,3	17	8,4	95	46,8	50	24,6	16	7,9	203	100
Hrvatska policija postupa prema ilegalnim migrantima sukladno međunarodnim sporazumima vraćajući migrante u zemlju odakle su nezakonito ušli u RH	16	7,9	24	11,8	91	44,8	45	22,2	23	11,3	203	100
Hrvatska policija nasilno odvraća ilegalne migrante na granici	36	17,7	43	21,2	86	42,4	27	13,3	6	3,0	203	100
Hrvatska policija uporabom sredstava prisile nanosi migrantima povrede	36	17,7	47	23,2	87	42,9	24	11,8	5	2,5	203	100
Hrvatska granična policija čini sve što je u njenoj moći da spriječi ilegalan prelazak granice	11	5,4	33	16,3	75	37,0	50	24,6	26	12,8	203	100
Važno je postavljanje bodljikave žice kako bi se spriječio ilegalan prelazak granice	36	17,7	42	20,7	75	37,0	25	12,3	21	10,3	203	100

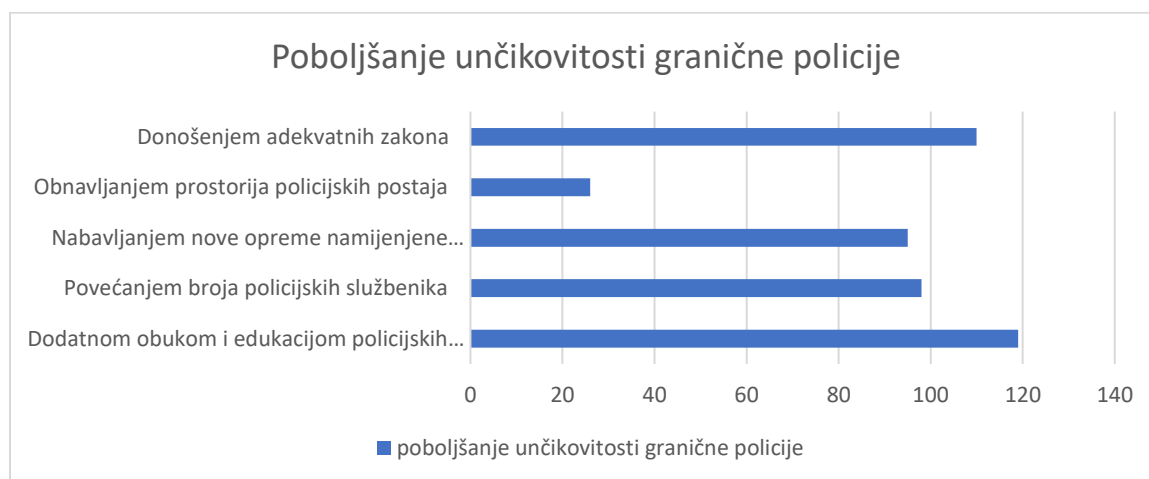
Grafikon 19 Stavovi mladih o postupanju policije prema ilegalnim migrantima

Tablica 20 Mišljenja ispitanika o načinima poboljšanja učinkovitosti granične policije

Načini poboljšanja učinkovitosti granične policije	f	%
Dodatnom obukom i edukacijom policijskih službenika granične policije	119	59,8
Povećanjem broja policijskih službenika	98	49,2
Nabavljanjem nove opreme namijenjene sprječavanju ilegalnih prelazaka granice	95	47,7
Obnavljanjem prostorija policijskih postaja	26	13,1
Donošenjem adekvatnih zakona	110	55,3
Ukupno	203	100

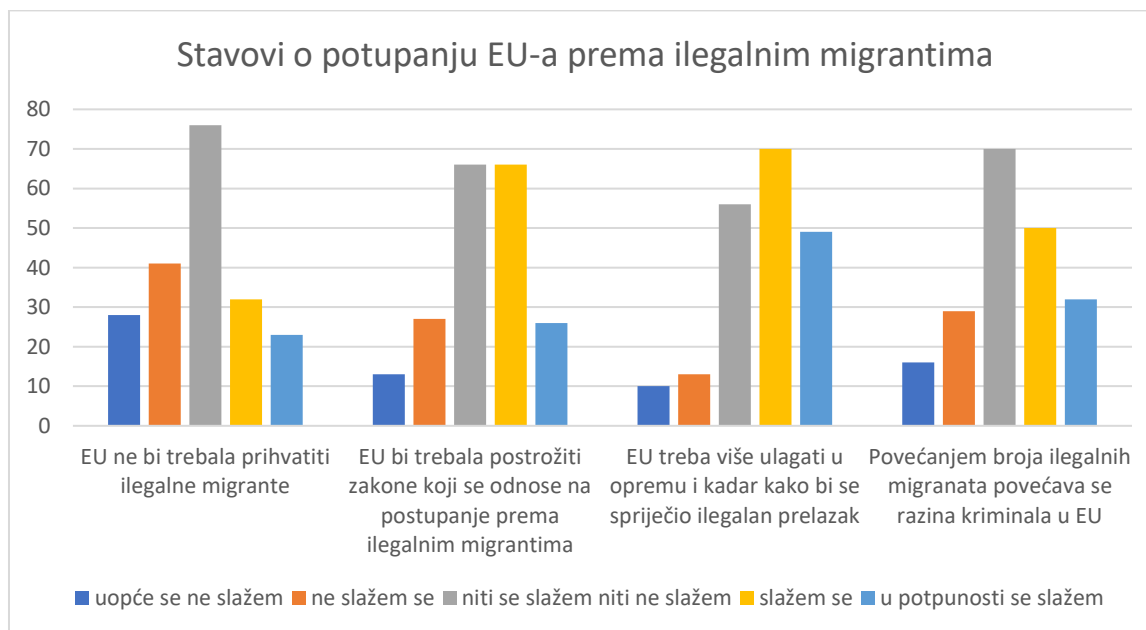
Grafikon 20 Poboljšanje učinkovitosti granične policije

Tablica 21 Stavovi ispitanika o postupanju EU-a prema ilegalnim migrantima

Postupanje EU-a prema ilegalnim migrantima	Uopće se ne slažem		Ne slažem se		Niti se slažem niti se ne slažem		Slažem se		U potpunosti se slažem		Ukupno	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
EU ne bi trebala prihvatiti ilegalne migrante	28	13,8	41	20,2	76	37,4	32	15,8	23	11,3	203	100
EU bi trebala postrožiti zakone koji se odnose na postupanje prema ilegalnim migrantima	13	6,4	27	13,3	66	32,5	66	32,5	26	12,8	203	100
EU treba više ulagati u opremu i kadar kako bi spriječio ilegalan prelazak granice	10	4,9	13	6,4	56	27,6	70	34,5	49	24,1	203	100
Povećanjem broja ilegalnih migranata povećava se razina kriminala u EU	16	7,9	29	14,3	70	34,5	50	24,6	32	15,8	203	100

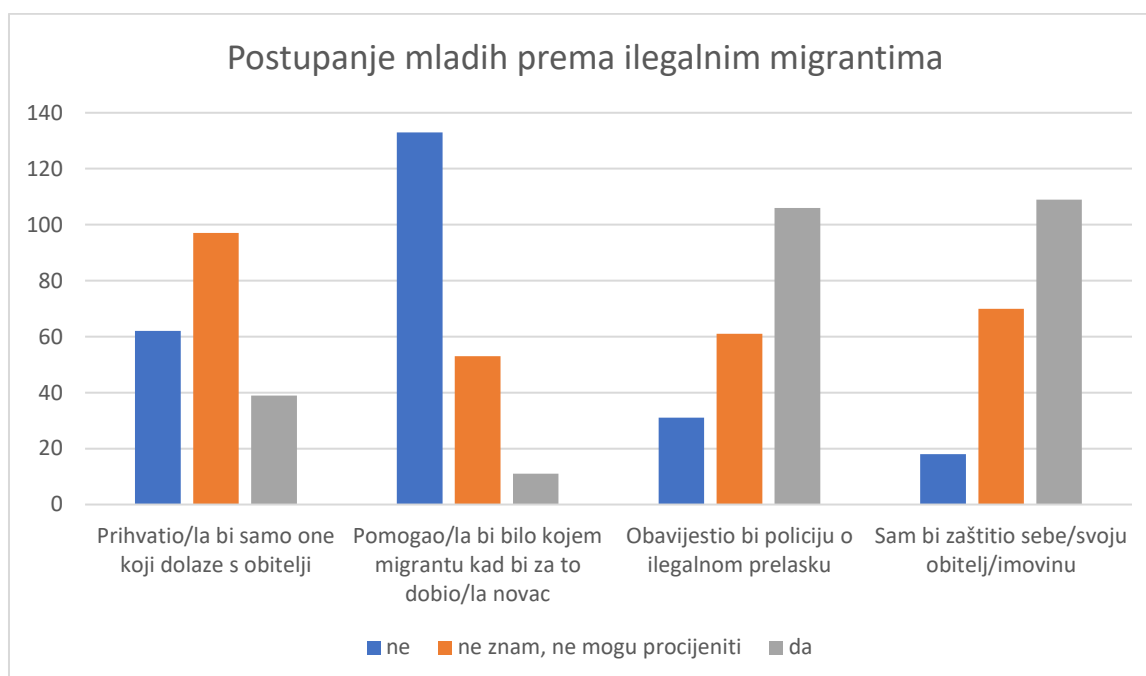
Grafikon 21 Stavovi o postupanju EU-a prema ilegalnim migrantima

Tablica 22 Postupanje mladih prema ilegalnim migrantima

Pristup mladih ilegalnim migrantima	Ne		Ne znam, ne mogu procijeniti		Da		Ukupno	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Prihvatio/la bi samo one koji dolaze s obitelji	62	30,5	97	47,8	39	19,2	203	100
Pomogao/la bi bilo kojem migrantu kad bi dobio novac	133	65,5	53	26,1	11	5,4	203	100
Obavijestio bi policiju o ilegalnom prelasku	31	15,3	61	30,0	106	52,2	203	100
Sam bi zaštitio sebe/svoju obitelj/imovinu	18	8,9	70	34,5	109	54,0	203	100

Grafikon 22 Postupanje mladih prema ilegalnim migrantima

9.2 Primjer protokola

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1																				
2																				
3																				
4																				
5																				
6																				
7																				
8																				
9																				
10																				
11																				
12																				
13																				
14.1																				
14.2																				
14.3																				
14.5																				
15																				
16.1																				
16.2																				
16.3																				
16.4																				
16.5																				
16.6																				
16.7																				
17.1																				
17.2																				
17.3																				
17.4																				
17.5																				
17.6																				
18																				
19.1																				
19.2																				
19.3																				
19.4																				
20.1																				
20.2																				
20.3																				
20.4																				

9.3 Upitnik

SVEUČILIŠTE U SPLITU

FILOZOFSKI FAKULTET

Odsjek za sociologiju

mentorica: izv.prof.dr. sc. Zorana Šuljug-Vučica, zorana@ffst.hr

studentica: Silvana Marinović, smarinovic@ffst.hr

:

Mjesto i datum: _____

Istraživač/-ica: _____

Poštovani/e

Molimo vas za sudjelovanje u istraživanju u svrhu izrade završnog rada na temu migracije. Cilj istraživanja je utvrditi stavove mladih prema ilegalnim migrantima. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno, a zbog važnosti podataka koji se prikupljaju molimo vas za iskrene odgovore. Anketa je anonimna. Vaši podaci su zaštićeni, te će se koristiti samo u svrhu ovog istraživanja. Zahvaljujemo na suradnji!

1. Spol:

1. muško
2. žensko

2. Koliko imate godina:

1. 18-24
2. 25-29

3. Najviši završen stupanj

obrazovanja:

1. osnovna škola
2. srednja škola
3. preddiplomski studij
4. diplomski studij
5. poslijediplomski studij

Najviši završen stupanj obrazovanja:	4. vaše majke	5. vašeg oca
1. osnovna škola		
2. srednja škola		
3. viša škola		
4. visoka škola, fakultet		

6. Koji je vaš glavni izvor prihoda?

1. posao
2. džeparac od roditelja
3. stipendija
4. neki drugi: _____

8. S kim živite?

1. sam/a
2. u studentskom domu
3. s roditeljima
4. s cimerom/ima
5. s partnerom/icom
6. s nekim drugim _____

7. Koliki su ukupni mjesečni prihodi vašeg kućanstva?

1. do 4000 kn
2. od 4001 do 8000 kn
3. od 8001 do 12 000 kn
4. od 12 001 do 16 000 kn
5. od 16 001 do 20 000 kn
6. 20 001 kn i više

9. Mjesto vašeg prebivališta?

10. Koja je vaša osobna religijska samoidentifikacija?

1. Nisam religiozan/a i protivnik sam religije
2. Nisam religiozan/a i nemam ništa protiv religije
3. Ravnodušan/a sam prema religiji
4. Nisam siguran/a vjerujem li ili ne
5. Religiozan/a sam ali ne prihvaćam sve aspekte svoje vjere
6. Religiozan/a sam i prihvaćam sve aspekte svoje vjere

11. Koja je vaša politička orijentacija?

1. Lijevo
2. Centar
3. Desno
4. Apolitični/a sam

12. U kojoj ste mjeri upoznati s migracijskom krizom koja je zahvatila EU 2015. god?

1. uopće nisam upoznat
2. nisam upoznat
3. niti sam upoznat niti ne upoznat
4. upoznat sam
5. u potpunosti sam upoznat

13. Iz kojih izvora najčešće dobivate informacije o migracijskoj krizi, azilantima, ilegalnim imigrantima?

1. preko televizije
2. internetskih portala
3. preko društvenih mreža
4. u razgovoru sa prijateljima
5. u obitelji
6. neki drugi izvor _____

14. Prema vašem mišljenju mediji izvještavaju o ilegalnim imigrantima?

1. negativno
2. ni negativno ni pozitivno
3. pozitivno
4. ne znam

15. Jesu li mediji vjerodostojni u izvještavanju o ilegalnim imigrantima?

1. ne
2. ne znam, ne mogu procijeniti
3. da

16. Slažete li se s navedenim tvrdnjama?	Ne (1)	Da (2)
1. U mom kraju često se pojavljuju ilegalni migranti.		
2. Uhvati me strah kad vidim ilegalnog migranta.		
3. Ilegalni migranti mojim susjedima nanose velike materijalne štete.		
4. Osobno sam prisustvovala situaciji u kojoj je ilegalni migrant bio agresivan prema nekome.		
5. Osobno sam prisustvovala situaciji u kojoj je ilegalni migrant pomogao nekome.		

17. Ukoliko ste imali iskustvo (kontakt) s ilegalnim migrantom , molimo Vas opišite ga?

18. Označite u kojoj se mjeri slažete s sljedećim tvrdnjama?

	Uopće se ne slažem (1)	Ne slažem se (2)	Niti se slažem niti se ne slažem (3)	Slažem se (4)	U potpunosti se slažem (5)
1. Ilegalni imigranti predstavljaju opasnost za kulturu i tradiciju hrvatskog društva.					
2. Ilegalni imigranti predstavljaju prijetnju hrvatskom gospodarstvu.					
3. Ilegalni imigranti predstavljaju prijetnju sigurnosti građana.					
4. Ilegalni imigranti ugrožavaju imovinu građana (krađa, razbijanje auta).					
5. Ilegalne imigrante bi trebalo izbaciti iz naše zemlje.					
6. Nužno je osigurati kampove za ilegalne migrante.					
7. Čovjek se može osjećati sigurnim samo kada živi u sredini gdje je njegov narod u većini.					

19. Slažete li se s navedenim tvrdnjama?	Uopće se ne slažem (1)	Ne slažem se (2)	Niti se slažem niti se ne slažem (3)	Slažem se (4)	U potpunosti se slažem (5)
1. Hrvatska policija treba provoditi individualne povratke, ali ne i grupna protjerivanja.					
2. Hrvatska policija postupaju prema ilegalnim migrantima sukladno međunarodnim sporazumima vraćajući migrante u zemlju odakle su nezakonito ušli u RH.					
3. Hrvatska policija nasilno odvraća ilegalne migrante na granici.					
4. Hrvatska policija uporabom sredstava prisile, nanosi migrantima povrede					
5. Hrvatska granična policija čini sve što je u njejoj moći da spriječi ilegalan prelazak granice.					
6. Važno je postavljanje bodljikave žice kako bi se spriječio ilegalan prelazak granice.					

20. Prema vašem mišljenju učinkovitost granične policije je moguće povećati (moguće više odgovora):

1. dodatnom obukom i edukacijom policijskih službenika granične policije
2. povećanjem broja policijskih službenika
3. nabavljanjem nove opreme namijenjene sprečavanju ilegalnih prelazaka granice
4. obnavljanjem prostorija policijskih postaja
5. donošenjem adekvatnih zakona

21. Označite u kojoj mjeri se slažete s sljedećim tvrdnjama?	Uopće se ne slažem (1)	Ne slažem se (2)	Niti se slažem niti se ne slažem (3)	Slažem se (4)	U potpunosti se slažem (5)
1. EU ne bi trebala prihvatiti ilegalne migrante.					
2. EU bi trebala postrožiti zakone koje se odnose na postupanje prema ilegalnim migrantima.					
3. EU treba više ulagati u opremu i kadar kako bi se spriječio ilegalan prelazak.					
4. Povećanjem broja ilegalnih migranata povećava se razina kriminala u EU.					

22. Kako biste postupili prema ilegalnim migrantima?

	Ne (1)	Ne znam, ne mogu procijeniti (2)	Da (3)
1. Prihvatio bi samo one koji dolaze s obitelji.			
2. Pomogao bi bilo kojem migrantu kad bi za to dobio novac.			
3. Obavijestio bi policiju o ilegalnom prelasku.			
4. Sam bi zaštitio sebe/svoju obitelj/imovinu.			

SAŽETAK

Migracije predstavljaju izazov suvremenog načina života. Migracijska kriza koja se dogodila 2015.god bila je posljedica višegodišnjih tranzicijskih procesa na Bliskom Istoku i u Sjevernoj Africi, koja je dovela do povećanog priljeva migranata. Taj migracijski val je zahvatio i Republiku Hrvatsku koja se našla na tzv. Balkanskoj ruti. Migracijska kriza dovela je i do porasta stope kriminaliteta pa je stoga cilj rada bio obraditi pojmove i uzroke ilegalnih migracija, te smjerove kretanja ilegalnih migranata.

U radu je provedeno i istraživanje kako bi se ispitali stavovi mladih prema ilegalnim migrantima. Istraživanje je provedeno metodom ankete na uzorku od 203 punoljetne mlade osobe u dobi između 18-24 i 25-29 god. na području grada Vrgorca i okolice. Posebnim ciljevima istraživanja ispitala se povezanost između sociodemografskih obilježja i stavova mladih prema ilegalnim migrantima, te socio-političkih obilježja mladih i antiimigracijskih stavova prema ilegalnim migrantima. Rezultati istraživanja su pokazali da se mladi najčešće informiraju o migracijskoj krizi putem internetskih portala, društveni mreža, te televizije. Također istraživanje je pokazalo da se muškarci i žene značajno razlikuju u stavovima prema ilegalnim migrantima. Muškarci smatraju u većoj mjeri da su ilegalni migranti prijetnja sigurnosti građana, te da uništavaju imovinu građana dok žene u veću mjeru smatraju da je nužno osigurati kampove za ilegalne migrante (21,7%). Iz rezultata istraživanja moguće je zaključiti kako politička orijentacija oblikuju stavove mladih prema ilegalnim migrantima. Sukladno tome oni koji su desno orijentirani, imaju negativnije stavove o ilegalnim migrantima. Također rezultati istraživanja su pokazali da društveni utjecaj (uloga medija), religija i stupanj obrazovanja ne oblikuju stavove mladih prema ilegalnim migrantima. Istraživanjem je utvrđeno da oni koji su obrazovaniji nemaju nužno pozitivniji stav prema ilegalnim migrantima., kao ni oni što su religiozni i koji se informiraju putem medija o migracijskoj krizi i ilegalnim migrantima negativniji.

Dakle, da bi se spriječio ilegalan prelazak, a samim time i krijumčarenje ljudi prema mišljenju ispitanika potrebna je dodatna obuka policijskih službenika, a prije svega donošenje adekvatnih zakona na razini EU-a.

Ključne riječi: ilegalne migracije, ilegalni migranti, ilegalan prelazak granice, postupanje policije, stavovi mladih, uloga medija

SUMMARY

Migration is a challenge to the modern way of life. The migration crisis that occurred in 2015 was the result of years of transition processes in the Middle East and North Africa, which led to an increased influx of migrants. This migration wave also affected the Republic of Croatia, which found itself in the so-called Balkan route. The migration crisis has also led to an increase in the crime rate, so the aim of the paper was to address the concepts and causes of illegal migration, and the directions of movement of illegal migrants. The paper also conducted a survey to examine the attitudes of young people towards illegal migrants.

The research was conducted using a survey method on a sample of 203 adult young people aged between 18-24 and 25-29 years. in the area of the town of Vrgorac and its surroundings. The specific objectives of the research examined the connection between socio-demographic characteristics and attitudes of young people towards illegal migrants, and socio-political characteristics of young people and anti-immigration attitudes towards illegal migrants. The results of the research showed that young people are most often informed about the migration crisis through internet portals, social networks and television. Research has also shown that men and women differ significantly in their attitudes towards illegal migrants. Men consider to a greater extent that illegal migrants are a threat to the security of citizens, and that they destroy the property of citizens, while women to a greater extent consider it necessary to provide camps for illegal migrants (21.7%). From the results of the research, it is possible to conclude that political orientation shapes young people attitudes towards illegal migrants. Accordingly, those who are right-wing have more negative attitudes about illegal migrants. Also, the results of the research showed that social influence (the role of the media), religion and level of education do not shape the attitudes of young people towards illegal migrants. The research found that those who are more educated do not necessarily have a more positive attitude towards illegal migrants, as well as those who are religious and who are informed through the media about the migration crisis and illegal migrants more negatively.

According to the respondents, human trafficking requires additional training of police officers, and above all the adoption of adequate laws at the EU level.

Keywords: illegal migration, illegal migrants, illegal border crossing, police actions, attitudes of young people, the role of the media

Bilješke o autorici

SILVANA MARINOVIĆ rođena je u Metkoviću, 07. prosinca 1998. U Vrgorcu završava osnovnu školu gdje i upisuje ekonomsku školu. Preddiplomski studij jednopredmetne sociologije na Filozofskom fakultetu u Splitu upisuje 2017./2018. godine, gdje je trenutno apsolvantica treće godine.

mail: smarinovic@ffst.hr

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja SILVANA MARINOVIC, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja magistra/magistrice SOCIOLOGIJE, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 28.09.2021.Potpis Silvana M.

IZJAVA O POHRANI ZAVRŠNOG / DIPLOMSKOG RADA U DIGITALNI
REPOZITORIJ FILOZOFSKOG FAKULTETA U SPLITU

STUDENT/ICA	SILVANA MARINOVIC
NASLOV RADA	STAVOVI MLADIH PREMA ILEGALNIM IMIGRANTIMA
VRSTA RADA	ZAVRŠNI RAD
ZNANSTVENO PODRUČJE	DRUŠTVENE ZNANOSTI
ZNANSTVENO POLJE	SOCIOLOGIJA
MENTOR/ICA (ime, prezime, zvanje)	izv. prof. dr. sc. Zorana Šuljug Vučica
KOMENTOR/ICA (ime, prezime, zvanje)	—
ČLANOVI POVJERENSTVA (ime, prezime, zvanje)	1. izv. prof. dr. sc. Zorana Šuljug Vučica 2. izv. prof. dr. sc. Gorana Bandalović 3. izv. prof. dr. sc. Marija Lončar

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/ica predanog završnog/diplomskog rada (zaokružiti odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uredenog rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude (zaokružiti odgovarajuće):

- a.) u otvorenom pristupu
- b.) rad dostupan studentima i djelatnicima Filozofskog fakulteta u Splitu
- c.) rad dostupan široj javnosti, ali nakon proteka 6/12/24 mjeseci (zaokružiti odgovarajući broj mjeseci)

U slučaju potrebe dodatnog ograničavanja pristupa Vašem ocjenskom radu, podnosi se obrazloženi zahtjev nadležnom tijelu u ustanovi.

28.09.2021.

mjesto, datum

Silvana M.

potpis studenta/ice